ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ. Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 13, 1908 ԹԻՒ 24

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Ա. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Քրիստըն Սայէնս

Կաթոլիկութիւնը Ամերիկայի մէջ

Հիւանդապահուհեան դպրոց

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Հարստանալ եւ ուրիշները հարստացնել

Նշանալոյսեր մարել

կեանքի հոսանքները

Անտեսանելի ապացոյց

ԳԻՏԱԿԱՆ

Մարդ եւ բուսական աշխարհ — ՓՐՈՖ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱԼԵԱՆ

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Պիլիհիլտ — ՃԻՒԼԻ ՍԸՔՔՐ

Իզմիտի Գաւառական ժողովը — Փ. Յ. ԻՍՔԷՆՏԷՐԵԱՆ

Վեր. Մկրտիչ Մ. Լուսիկեան — ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ. ՋԱՐԻՖԵԱՆ

ՍԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

﴿ اوه‌داپر هفته‌لق غزته — درسعادتده بابیل هاوسده ﴾

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՏԱՌ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

(Ա Ն Կ Ե Լ Ի Ա Փ Ո Ր Ո Ս)

ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Խմբագիր Հ. Մ. Ալէն

Պայպէլ Հաուս, Սթամպուլ

Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND GRECO-TURKISH

EDITOR HERBERT M. ALLEN

Offices: American Bible House

Stamboul, Cons/ple, Turkey

ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկ. բաժնեգին 30 Դհ.
Ամերիկայի համր 1.50 Տոլ.
Անգլիոյ ,, 6 շիլին
Ուրիշ երկիրներու ,, 7.75 Ֆր.

Ձեռքէ հատը 30 փարա

Փոխանակման գիները չափաւոր

TERMS

An. Subscrip. Ps. 30
U. S. A. $1.50
England Shils. 6.—
Other countries Frs. 7 75

Single Copy 30 Paras

Advertising rates on application

ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ. Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 13, 1908 ԹԻՒ 24

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. Ք. ԿՐԻՆ ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՒՐ Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՔՐԻՍՏՐՆ ՍԱՅԷՆՍ
Յ. Գ. Գ.

ՔՐԻՍՏՐՆ ՍԱՅԷՆՍ, որ կը նշանակէ Քրիստոնէական Դիտաւորութիւն, անցեալ դարու վերջերը Ամերիկայի մէջ երեւան եկած կրօնական աղանդի մը անունն է։ Ասիկա հիմնողը, Միսիս Մէյրի Էմի անուն կին մը, տակաւին կ'ապրի, և ինքն է այն եկեղեցիին մարդարէն, գլուխը և վարիչը։ Միսիս Էմի 1821 Յուլիս 16ին Ամերիկեան Նիւ Հէմփշիր նահանգին Պօու գեղին մէջ ծնած է։ Հօրը անունն էր Մր. Պէյքըր։ Մէյրի, որովհետեւ բազմանդամ ընտանիքի մը ամէնէն պզտիկ զաւակն էր, տան մէջ բաւական չփացած էր, և որովհետեւ ինք զօրաւոր կամքի տէր էր, ընտանիքին բոլոր անդամները իր քմահաճոյքներուն կը ծառայեցնէր։ Այն օրերը Ամերիկայի մէջ Մէսմէրականութեան, դաղափարներու փոխանցութեան, ծածկագիտութեան, կենդանական մագնիսականութեան և այլ խնդիրներու վրայ շատ կը խօսուէր, ուստի հանրութեան միտքը կարգ մը երեւակայական և տարօրինակ դաղափարներով տոգորուած էր։ Բնականապէս Մէյրի, որ այսպիսի երեւակայական բաներէ հաճոյք կը զգար, յիշեալ խնդիրներուն վրայ կը մտածէր հետաքրքրութեամբ։ Քանի մը երկու տարեկան ամուսնացաւ Մր. Գլովըրի հետ։ Վեց տարի յետոյ ամուսինը մեռաւ և ինք այրի մնաց տասը տարի։ Այդ միջոցին արգանդահեղդ կոչուած հիւանդութենէն բռնուեցաւ, և տեսակ տեսակ յիմարական գործերով և վարմունքով կը ձանձրացնէր անոնք որ և այնը կը սիրէր իր ուզածին պէս վարիլ։ Մինչեւ սկ հարկադրեց իր հայրը մեծ օրօրոց մը չինել տալ և իր հրամայած տեղը գինք այդ օրօրոցը դնել և օրել։ Յետոյ երբ երկրորդ անգամ ամուսնացաւ, այս օրօրոցը երկրորդ ամուսինին տունը տարաւ իրեն հետ։ Երկրորդ ամուսինին անունն էր Տր. Փէթըրսըն։ Ամուսնանալէն քանի տարի եաեւ պաշտօնապէս կառավարութեան դիմած և այս ամուսինէն արձակուած է։

Այդ օրերը այն նահանգին մէջ, ուր Մէյրի կը բնակէր, Մր. Քուիմպի անուն մէկը կը գտնուէր, որ կ'աշխատէր բուժել հիւանդները Մէսմէրականութեամբ, այսինքն կարգ մը չարժումներով հիւանդները կը հաւատացնէր թէ ինք կարողութեան և հանճարին տէր է, և զանոնք իր ազդեցութեան ներքեւ կ'առնէր։ Մր. Քուիմպի նաեւ սոյնպիսի դարմանման վրայ ինչ ինչ գրութիւններ պատրաստած էր, բայց զանոնք տպադրել տուած չէր։ Ան նոր գրութիւններէն մէկուն մէկ միջոցին այսօրինակ դարմանումը Քրիչլէն Սայէնս անուանած է։ Միսիս Մէյրի կլովըր (Միսիս Էմի) Քուիմպիի մեթոտը սորվեցաւ և ինք ալ սկսաւ հիւանդներ բժշկել, նաեւ Ոգեհարցներու հետ ալ առնչութեան մէջ գտնուեցաւ։ 1870ին Լին քաղաքին մէջ իրեն դաղափարակից Տր. Բէնեթի անուն «բժիշկին» հետ գործել սկսաւ։ Անոնք հիւանդներուն վրայ ազդեցութիւն ձգելէն մարձումով (մասաժ) և ուրիշ կերպերով և սկսան դարմանել և ուղղողներուն սորվեցնել դարմանման այս նոր մեթոտը։ Միսիս Կլովըր այս նպատակաւ իրեն գիմողներուն երեք չաբթուան մէջ 12 դաս տալով կը սորվեցնէր այս նոր բժշկութիւնը և վկայագիր կու տար։ Եւ իրաքանչիւր աշակերտ այս դասերուն համար 100 տոլար կը վճարէր, և յետոյ կը խոստանար որ այս

մեթոտով բժշկութիւն ընելով ինչ որ չահէր, սա-
կին առ հարիւր սակավը իր ուսուցչուհւոյն տայ։
Միսիս Կլովըր ժամանակ մը այսպէս չարունակելէ
ետեւ իր բանախօսութիւնները հրատարակեց «Սա-
յենս ենթ Հելթհ» (Գիտութիւն և Առողջութիւն)
անուն գիրքի մը ձեւով, և իր աշակերտներէն պա-
հանջեց որ այս գիրքէն մէյմէկ հատ գնեն և բե-
րան տորվին պայ։ Դասերուն թիւը 7ի իջեցուց և
վարձքին չափը 300 տոլարի բարձրացուց։ Այսու
ամենայնիւ այսչափ քիչ դասերու այսչափ բարձր
վարձ պահանջող այս հաստատութեան աշակերտներ
կը վազէին կու գային։ Կ'ըսուի թէ Միսիս Կլովըր
հօմը տարուան մէջ 4,000 աշակերտներ ունեցած
է։ 1870ին Միսիս Կլովըր երրորդ անգամ ամուս-
նացաւ իր աշակերտներէն Մր. Էտի անուն մէկուն
հետ, և այնուհետեւ «Միսիս Էտի» անունով ճանչ-
ցուեցաւ։

Բայց Միսիս Էտի գոհ չեղաւ իրեն յատուկ
բժշկական չրջանակ մը կառուցարելով միայն, և
անոր կրօնական կերպարան մը տալ ձեռնարկեց։
Ան այս պատճառաւ իր բժշկական վարդապետութիւն-
ներուն հոգեւոր և փիլիսոփայական երեւոյթ մը
տուաւ և պնդեց թէ իր գիրքը Աստուածաշունչ
ներշնչեալ է։

Անհատական անոր աղանդին հիմնական վարդա-
պետութիւններէն մէկ քանին.

1. Աստուած բոլոր գոյութիւններուն պղբիւրն է. Ո-
մանք կը պնդեն թէ Միսիս Էտի չընդունիր թէ
Աստուած անձնաւոր էակ է, այլ թէ անիկա է լոկ
պղբիւր մը, կամ համայն գոյութիւններուն ամբող-
ջութիւնը։

2. Նիւթական գոյութիւն չկայ։ Ամէն բան միտք է,
հոգեւոր է։ Ինչ որ նիւթական գոյակ կը կարծենք,
զգայախաբութիւն է։ Նմանապէս մարդկային
մարմինը զգայախաբութիւն է։

3. Հիւանդութիւն և ամէն պեսակ ցաւ մարմինին մէջ
չեն գոյութիւն կ'ունենան. և ինչպէս որ մարմինը
զգայախաբութիւն է, հիւանդութիւնը և ցաւ կոչ-
ուած վիճակն ալ զգայախաբութիւն են, գոյու-
թիւն չունին։ Արդ, երբ մարդիկ «հիւանդ ենք»
խորհին, կը տառապին և հիւանդ կը համարուին.
բայց երբ հաւատան թէ չկայ մարմին ըսուած
բան, հետեւապէս ոչ ալ հիւանդութիւն, կ'ազատ-
ուին հիւանդութենէ, և նոյն իսկ մահը քնացէնչ
կ'ըլլայ։

Յիշեալ աղանդին հետեւողներուն բժշկութիւնն
է բուժել՝ հաւատացնելով հիւանդներուն թէ նիւթ
չկայ և իրենք հիւանդ չեն։

Անիկա բաւական պարզ բան մըն է։ Ատոր է
թէ մարդոց հիւանդութիւններուն մեծ մասը ան-
գոյ և երեւակայական հիւանդութիւններ են և,
ինչպէս կ'ըսէ Մարք Թուէյն, բժիշկներուն բու-
ժումներուն երկու երրորդը հաւատքի արդիւնք են։
Ուստի այս կնոջ հետեւողները Աստուծոյ, մարդուն,
նիւթին, հիւանդութեան և նմանեաց մասին իրենց
հաւատացածներուն հաւատացնելով իրենց հիւանդ-
ները, չատերու բժշկութիւն կու տան, և անոնց
նկատմամբ որոնք չեն կրնար բժշկուիլ՝ կ'ըսեն
թէ անոնք չօդտուեցան վասն զի չհաւատացին, և
այսպէս կ'ելլեն խնդրին մէջէն։

Հիւանդները հաւատքով բուժելը պատմու-
թեան մէջ և ներկայիս մէջ չատ տեսնուած է,
բայց Միսիս Էտիի ձեռնարկը միւսներէն սա տար-
բերութիւնն ունի որ անիկա կրօնական աղանդի
ձեւ մը առած է։

Միսիս Էտի 1875ին իր աշակերտներուն հետ
կրօնական ընկերակցութիւն մը կազմակերպեց և
հոգեւոր պաշտօններ կատարել սկսաւ, և 1879ին
այս ընկերակցութիւնը պաշտօնապէս ճանչցուեցաւ
Քրիսթը Սայենս եկեղեցի անունով։ Այս եկեղեցիին
անդամ եղողները առ նուազն մէկ տոլար մուտք
վճարելու են։ Այս եկեղեցւոյն առաջին հովիւը ե-
ղաւ Միսիս Էտի (այն ատեն Միսիս Կլովըր)։ Մի-
սիս Էտի այս եկեղեցւոյն համար կանոնագիր մը
եւս յօրինեց և ինք եղաւ անոր գլուխը, անկա-
վարիչը, արկղակալը և գործակատարը։ Թէեւ ե-
կեղեցիին մէջ պաշտօնեաներ և յանձնախումբ ալ
սահմանեց, բայց ամէնուն ալ վարչութիւնը իր
ձեռքին մէջ պահեց իբրեւ եկեղեցւոյն հովիւը։ Հով-
ուական այս պաշտօնը ուրիշի չփոխանցուող պաշ-
տօն մըն է։ Հրապարակային պաշտամունքներու մէջ
կարդացուելու մասերը և խօսուելու քարոզները
և աղօթքները ինք պատրաստեց։ Եւ որովհետեւ
կրօնական խնդիրներու վրայ քարոզիչներուն խօ-
սիլը և ժողովուրդներուն այդ ուղերձները լսելը
օգտակար չէր դատեր, իր ժողովրդին մէջ այսօրի-
նակ վիճաբանութիւնները արգելեց։ Իր ձեռքին
մէջ պահեց անդամ մը կամ պաշտօնեայ մը եկեղե-
ցիէն կամ պաշտօնէն իր ուղած ատենը վտարելու
իշխանութիւնը, և եկեղեցւոյ չարժական և ան-
չարժ ամբողջ հարստութեան բացարձակ տէրը ինքն
է։ Ուրիշ տեղեր հիմնարկուելու բոլոր եկեղեցինե-
րը կեդրոնական եկեղեցիին ճիւղերն են, ուստի
անոնք ալ վարչութեան բոլոր մանրամասնութիւն-
ներուն համար դարձեալ գլխաւոր և միակ հովիւին
— Միսիս Էտիէ — կախեալ պիտի ըլլան։ Կ'ըսուի
թէ այսօր 663 Քրիսթը Սայենս եկեղեցի կայ և ա-
սոր վրայ ամէն չորս օր մէկ եկեղեցի կ'աւելնայ։
1906ին այս աղանդին յարողներու թիւն էր 80,197։

Բայց Միսիս Էթել փառասիրութիւնը սահմանափակ մնացած չէ եկեղեցական վարչութեան մէջ միայն։ Կ'ըսէ թէ Յայտ. ԺԲ. 1ին մէջ նկարագրուած «կինը»ը ինքն է, և թէ ինք Յիսուսի հաւատարիմ և Կոյս Մարիամէ ծերազանց «Մարիամ Մայրն» է։ Նա մանաւանդ Տէրունական Ընթրիքը եւս «սրբագրած» և առաջին պարբերութիւնը սապէս ըրած է. «Հայր–Մայր Աստուած մեր։» Ի Պոսթըն կեդրոնական եկեղեցւոյն մէջ կայ սենեակ մը իբրեւ սրբազան բեմ, որուն մէջ կը դանուին Միսիս Էթէլի կարգ մը նուիրական նշխարները և իր մէկ կենդանագիրը։ Այս պատկերին առջեւ միշտ լոյս կը վառի։ Մօտերս այդ պատկերը վերցուած և անոր տեղ Միսիս Էթէլի հին մէկ աթոռին իւղանկար պատկերը դրուած է։ Միսիս Էթէլի հետեւողները հեռու տեղերէ կու գան այս նուիրական վայրը։ Միսիս Էթէլ բայց ի ըսելէ թէ ինք ներշնչեալ է և իր գրութիւնները, մանաւանդ պէս Սայընս ենթ Հէլըտ գիրքը, ուղղակի Աստուծոյ ձեռքով գրուած է, կը պնդէ թէ ինք յայտնութեան կատարելագոյն ներկայացումն է, և իր հետեւողները իրեն պատիւ կ'ընծայեն պաշտելու աստիճան։

Մարք Թուէյն մօտերս Բրէյնըլը Սայընս անունով հրատարակած հետաքրքրաշարժ գիրքին մէջ այս աղանդին վարդապետութիւնները և կանոնները կը նկարագրէ և կը ցուցնէ թէ անոր կեանքը և գլուխը Միսիս Էթէլ ինքն է, որ նախ դրամի սիրով և այս վերջին տարիներուն մէջ պատուի սիրով տոգորուած՝ չնորհիւ իր զօրաւոր և հաստատուն կամքին, գործ անօրինելու մէջ յատակ մտքին և միշտ իր կարողութեան և յաջողութեան վստահութեան՝ մեծ հարստութեան տիրացած և յաչս մեծ ժողովրդի մը աստուածուհիի աստիճանին բարձրացած է։

Թէ այս աղանդը ինչ վիճակ պիտի ունենայ և ինչ կերպարան պիտի առնէ Միսիս Էթէլի մահէն ետեւ, անկարելի է թէեւ այժմէն ըսել, սա ժողովուած մեծ գումարին և բուժելու մեթոտին չնորհիւ, հաւանօրէն անոր մահէն ետեւ ալ, բարեփոխուած ձեւի մը ներքեւ, պիտի չարունակէ ժամանակ մը եւս։

Այս աղանդին պատմութիւնը մեզի կը ցուցնէ թէ, 1. Մարդիկ, եթէ կրօնական կեանքը դաստիարակութեան հետ չմիացնեն, կրնան դիւրաւ հաւատալ ոչ-բանաւոր և նոյն իսկ խելքի դէմ բաներու։ Միսիս Էթէլի նման անկարագիր և անկարեւոր մէկը ներշնչեալ համարելու և մանաւանդ աստուածուհիի աստիճանին բարձրացնելու յիմարութիւնը այս Բրէյնըլը Սայընսցիներուն՝ կրօնական կեանքին ուսումնասիրութիւնը, քննութիւնը վերցնելո՛վ միայն կրնայ բացատրուիլ։

2. Կրօնական կեանքի մէջ գործնական պտուղներու կարեւորութիւնը և զօրութիւնը կը տեսնուի։ Այս աղանդին յառաջդիմութեան գաղտնիքը հոս է որ Բրէյնըլը Սայընսցիները այն աստիճանաւ որ մարդիկը կը համոզեն թէ նիւթը գոյութիւն չունի և հիւանդութիւններն ու ցաւերը սին երեւակայութիւն են, նոյն աստիճանաւ զմարդիկ անդորր և երջանիկ վիճակի մը կը բերեն և բաւականացնեն թուով հիւանդներ կը բժշկեն։ Այս անդորր վիճակը և այս բուժումները վայելողներուն համար այս բաները հզօրագոյն ապացոյցներ կը համարուին։ Եւ Քրիստոնէութեան ճշմարիտ զօրութիւնը՝ եւս աւելի անոր գործնական արդիւնքներուն մէջ է քան անոր փիլիսոփայութեան մէջ։

3. Կը տեսնենք քանի մը եղելութիւններէ աճապարանօք ընդհանուր եզրակացութիւններ հանելու յիմարութիւնը։ Ինչ ինչ հիւանդութիւններու երեւակայական և երեւնմնական բուժումներ հաւատքի արդիւնք ըլլալէն՝ բնաւոր չկրնար ըլլալ հետեւցնել թէ ամէն հիւանդութիւն երեւակայական է և ամէն ախտի գարմանը հաւատք։ Իրողութիւն է թէ Բրէյնըլը Սայընսցիները տարափոխիկ ախտեր, հիւանդութիւններ, որոնց պատճառը և գարմանումը ծանօթ է, և վիրաբուժական գործողութիւն պահանջող դէպքեր եւս հաւատքով գարմանել ուզելով չատերու մահուան պատճառ եղած են։ Նաեւ եթէ բոլոր հիւանդութիւնները երեւակայական են և բոլոր նիւթեղէն գոյութիւնները երեւակայական, ինչո՞ւ ուրեմն այս Բրէյնըլը Սայընսցի բժիշկները իրենց բուժումներուն համար նիւթական վարձ կը պահանջեն։ Երբ Մարք Թուէյն 234 տոլարնոց էլեկտրական չէք մը տուաւ իրմէ 234 տոլար պահանջող Սայընսցիին որ իբր թէ իր կոտրուած թեւը և ոտքերը բուժած էր գինք համոզելով թէ նիւթը երեւակայական է, անիկա չընդունեց և կառավարութեան դիմեց։

Ի կրօնականս այսօրինակ սխալներ ոչ միայն մոլորութեան կը մատնեն զմարդիկ, այլ՝ յաչս խորհող դասակարգին՝ կրօնքին ճշմարիտ արժէքին իյնալուն ալ պատճառ կ'ըլլան։ Արդարեւ Բրէյնըլը Սայընսի և Մորմոնականութեան նման կրօնական ինչ ինչ չարժումներէն կրօնքին ճշմարիտ ըլլալուն դէմ առարկողներն ալ միեւնոյն սխալը կը գործեն, այսինքն ինչ ինչ սարօրինակ դէպքերէ ընդհանուր եզրակացութիւններ հանած կ'ըլլան աճապարանօք։

ԿԱԹՈԼԻԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

1808ի Ապրիլ ամսոյն մէջ կազմակերպուած է Նիւ Եորքի Կաթոլիկ Թեմը։ Անոր հաստատութեան դէպքին հարիւրերորդ տարեդարձը տօնուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ մեծ հանդէսով և յունձութեամբ ամէն հաւատարիմ Կաթոլիկներու կողմէ։ Կարդինալ Կիպընս ուղերձ մը խօսեցաւ և կարծես ընդհանուրին զգացումն յայտնեց, երբ ըսաւ թէ «Կաթոլիկ Եկեղեցին ինչ յառաջդիմութիւն որ ունեցած է հոս՝ այս երկրին կը պարտի։ Շնորհապարտ ենք այս երկրին, վասն զի կատարեալ ազատութիւն ունեցանք մեր կրօնական հաւատքին հետեւելու։» Բովանդակ Իրլանտայի դահերէց Լոկ կարդինալը սակայն յայտնեց իր տեսութիւնը. «Առաջ ըսած եմ և նորէն կը կրկնեմ թէ Կաթոլիկ Եկեղեցին ապագան Ամերիկայի մէջ է։» Ա՜ռ-ը-ե՜ռ Ամերիկայի մեծագոյն ոստանին այս հանդէսին նուիրուած համակրալից խմբագրականով մը առիթ կը գտնէ յայտնելու թէ չընդունիր կարգ մը վարդապետութիւններ և սկզբունքներ որոնց վրայ հիմնուած է Կաթոլիկ Եկեղեցին, ապա ամենայն սիրով կը ներբողէ ծառայութիւն մը զոր այդ եկեղեցին մատուցած է Ամերիկայի։ Ստորև մէջ կը բերենք այդ կէտը չօշափող հատուածները։ «Ա՜ռ-ը-ե՜ռ կրնայ առանց անպատեհութեան կոչուիլ Բողոքական կամ, եթէ այդ բողոքական անունը վիճաբանական կը թուի, արդիական թերթ մը։ Մենք չենք հաւատար թէ Քրիստոս եկեղեցական կազմակերպութիւն մը յօրինեց և ամէն հաւատարիմ աշակերտներու վրայ պարտք դրաւ անոր մէջ մտնելու։ Կամ թէ առաքեալներուն պատուիրեց իրենց յաջորդները անուանելու։ Կամ թէ Նոր Երուսաղէմի բանալիները տուաւ ա նոնց որպէս զի ըստ կամս, բանան և գոցեն անոր դռները։ Կամ թէ անոր աշակերտները ժ կամ Ա դարուն դիմելու են հանգանակ մը սահմանելու համար որ իրենց թոյլատրելի հաւատքներուն առաւելագոյնը կամ նուազագոյնն է։ Մենք կը հաւատանք թէ Յիսուս Քրիստոս եկաւ իր աշակերտներուն կեանք տալ, թէ այդ կեանքին տիրացուց իր աշակերտները որպէս զի իրենց հաստատութիւնները հիմնէին և իրենց հանգանակները կազմէին, թէ եկեղեցիին մէջ հեղինակութիւնը պաշտօնէն կախեալ չէ, այլ պաշտօնավարողին հոգւոյ զօրութեան սահմանէն։... Ճշմարտութիւնն է մեծ խճանկար մը, որու պատրաստութեան նպաստելու է Քրիստոնեայ աշակերտներու իւրաքանչիւր սեռունդ և իւրաքանչիւր սերունդի օրով ապրող Քրիստոնեաներու իւրաքանչիւր խումբ։ Բայց Ամերիկա այսօր ի մասնաւորի կարօտ է այն նպաստին զոր ընծայելու մասնաւոր յարմարութիւն ունի Կաթոլիկ Եկեղեցին։ Քանզի Ամերիկայի համար գլխաւոր վտանգ սպառնացողը անօրէն ոգին է, ոչ չափազանցութիւն կազմակերպութեան, այլ անկարգութիւն և անկազմութիւն։ Մին այն գլխաւոր դասերէն, զորոնք սորվելու պէտք ունին Ամերիկացիները, հաստատեալ հեղինակութեան յարգանք է և օրէնքի յօժարակամ հնազանդութիւն։ Այս դասը աւանդելու մասնաւոր յարմարութիւն ունի Կաթոլիկ Եկեղեցին։ Եւ անոր աղդեցութեան սահմանին մէջ կը գտնուին անոնք որ այդ դասին կարօտ են։ Այդ եկեղեցին ամէն տեղ կը սորվեցնէ հնազանդիլ վերին իշխանութեան։ Ահա այդ է առաջին քայլը դէպ անհատական ինքնազսպութեան այն վարժութիւնը, որ ամէն բարեկարգ հասարակութեան էական պայմաններէն է։ Ա՜ռ-ը-ե՜ռ չափազով ըլլալով հանդերձ անհատական խղճի հեղինակութեան և Աստուծոյ հետ ամէն անհատի ուղղակի յարաբերութեան սկզբունքին, որ Բողոքականութեան էութիւնն է, կը չնորհաւորէ զԱմերիկա այս երկրի Կաթոլիկ Եկեղեցիին հոգւոյ զարգացման ապացոյցներուն համար, և երախտագիտութեամբ կը գնահատէ ծառայութիւնը զոր այդ եկեղեցին հանրութեան կը մատուցանէ՝ ակնածանքի ոգին արծարծելով հանդէպ օրէնքի և օրինաւոր իշխանութեան, որ հիմն է ընկերային բարեկեցութեան և կրօնական յառաջդիմութեան։»

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՈՑ

Այս երկրի մէջ հիւանդանոցներու գոհացուցիչ բազմացումը դիտակնատես կը ըլլայ։ Թուած հիւանդապահներու պէտքը կը չհասկնայ։ Սրդարև այսօրուան բժիշկները և վիրաբոյժները կ'ընդունին թէ իրենց աշխատութիւնը բաղդատապէս քիչ արժէք ունի առանց կիրթ հիւանդապահներու ճարտարութեան և գործնական ծանօթութեան։ Երբ մարդիկ սկսին այս իրողութեան նշանակութիւնը ըմբռնել, դժուար պիտի ըլլայ կիրթ հիւանդապահներու խնդրանքին դոհացում տալ։

Մասնաւորապէս կ'ուրախանանք ուշադրութիւն դարձնելով հիւանդապահութեան դպրոցին, որ հաստատուած է Պէյրութի Սիւրիական Բողոքական Գոլէճին Բժշկական Վարժարանին և հիւանդանոցին համար։ Անոր հիմը 1905ին դրուեցաւ, և այս ամիս հիւանդապահներու առաջին կարգը չրջանաւարտ պիտի ըլլայ և վկայական ընդունի։ Այս տարի իգական սեռէ վեց ուսանող

կար այդ կարգին մէջ, երեքը Հայ և երեքը Սիւրիացի։ Ամենամէկ երեքը որ երեք տարիէ ի վեր ամբողջ դասընթացքին կը հետեւին՝ այս ամիս չրջանաւարտ պիտի ըլլան։ Վարիչ մարմինը կը ծանուցանէ թէ դպրոցը երկու պատճառով հաստատուեցաւ։ Նախ, կրթուած հիւանդապահի մեծ պէտք կար գոլեճի հիւանդանոցի ճիւղին արագօրէն ընդարձակելուն համար։ Այս պատճառն ինքնին պիտի արգարացնէր դպրոցին հաստատումը։ Երկրորդ, Նախագահ Պլիսի իսկ բառերով, «Կ'զգանք թէ կիրթ հիւանդապահուհեան այս արուեստը աչխատուհեան հիանալի ասպարէզ պիտի բանայ այս երկրի և յարակից երկիրներու օրիորդներուն և կ'ինեներուն առջև։ Այս արուեստը պիտի ճոխացնէ և ազնուացնէ անոնց կեանքը, ինչ ալ ըլլայ չրջանաւարտին ետքի վիճակը։ Այս է արուեստ մը, որ ուրիշներու օգնելու լեցուն պատեհութիւններ ունի, արուեստ մը՝ որ համեստ միջոցներ ընծայելու է այնպիսիներու որոնք կը չանան իրենց ապրուստն հոգալ։»

Դասընթացքը երեք տարի կը տեւէ։ Երբ այդ չրջանը աւարտի, վկայական կը տրուի անոնց որոնք գոհացուցիչ քննութիւն կ'անցնեն։ Այս քննութիւնները կ'ըլլան հիւանդանոցի ամէն գործնական աչխատութեան, նաև դասընթացքի դասագիրքերու և դասախօսութիւններու աչխատութեան վրայ։ Դասընթացքին նիւթերն են հետեւեալները. Առաջին տարի, տարրական անդամախօսութիւն, բնախօսութիւն, դեղաբանութիւն, վիրակապութիւն, մանրէաբանութիւն, միջամուծութիւն, գործնական հիւանդապահուհութիւն և ամէն պարզ լնամատածութիւններ դասագիրքով։ Երկրորդ տարի, անդամաքննութիւն և բնախօսութիւն դասագիրքով և դասախօսութեամբ, դեղաբանութիւն դասագիրքով և դասախօսութեամբ, առողջապահութիւն և մարձում։ Երրորդ տարի, մանկաբարձութիւն, հնախաւաքանութիւն, դեղաբանութիւն, մանկաբուժութիւն, վիրաբուժական և բժչկական ծանր պատահարներ դասախօսութեամբ, մասնաւոր և տարափոխիկ հիւանդութիւններու լնամք դասախօսութեամբ։

Դպրոցն ընդունելիք ուզող կինը կամ օրիորդը հետեւեալ պայմանները լրացնելու է. Աւարտած ըլլալու է իր ծննդեան 17րդ տարին և ներկայացնելու է բարի վարքի, առողջութեան և երկրորդական կրթութեան վկայական։ Անգղիերէնի այնչափ հմուտ ըլլալու է որ կարենայ լաւ հասկնալ դասընթացքին մէջ գործածուած բոլոր դասագիրքերը։ Երկու Անգղ. ոսկի վճարելու է իբրև մուտք։ Առաջին չորս ամիսները փորձի չրջան համարուելու են։ Եթէ այդ միջոցին դպրոցին վարչութիւնը ուզէ ետ դրկել աչակերտը, մէկ ոսկին անոր պիտի վերադարձուի։ Շրջանաւարտութեան ժամանակ Անգղ. մէկ ոսկի պիտի պահանջուի վկայականին տրուելէն առաջ։ Ուսանողութեան ամբողջ չրջանին մէջ աչակերտը պարտի կատարել իր վրայ դրուած ամէն պարտականութիւն։ Չորս չարթուան արձակուրդին մէջ հիւանդապահները պիտի հոգան իրենց պետքը։ Ուրիշ ժամանակներ դպրոցը կը հոգայ ուտելիք, բնակարան և լուսաք։ Բայց բոլոր դասագիրքերը, մասնաւոր զգեստները, ևն. ուսանողներու ծախքով պիտի հոգացուին։ Սակայն փորձի չրջանէն ետքը ամսական նպաստ մը կը տրուի աչակերտին, առաջին տարին մէկ մէճիա և երկրորդ ու երրորդ տարին երկու մէճիա։

Կանոնաւոր դասընթացքէն զատ կայ թեկնածուներու դասընթացք մը այնպիսիներու համար որոնք կ'ուզեն մարզուած հիւանդապահ ըլլալ, բայց չեն կրնար կանոնաւոր դասընթացքին հետեւիլ՝ ըստ բաւականին Անգղիերէն չդիտնալով։ Այս կարգը մանրամասնութիւնները յատուկ պայմանները էապէս նոյն են կանոնաւոր կարգին համար սահմանուածներուն հետ, սա բացառութեամբ որ մուտք չպահանջուիր և տրուած ամսական նպաստն է երեք մէճիա։

Դպրոցին տեսչուհին է Միս Ճէյն Ի. Վան Ծանթ, որ միանգամայն հիւանդանոցի հիւանդապահներուն պետն է։ Հիւանդանոցին ընդհանուր վերատեսչուհին է Միսիս Ճէրըլտ Ֆ. Տէյլ։ Հիւանդապահուհեան դպրոցին նկատմամբ աւելի տեղեկութիւն ստանալ փափաքողներ կրնան թղթակցիլ Միսիս Տէյլի հետ։

Հ. Մ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

«Սիրոյ մէջ վախ չկայ, հապա կատարեալ սէրը վախը մեկնի կը ձգէ . . . ան որ կը վախնայ, սիրոյ մէջ կատարեալ չէ» (Ա. Յովհ. Դ. 18)։ Կեանքը ուրիչ բան մը կ'ըլլայ երբ մեծ սէր մը մուտ կը գտնէ անոր մէջ։ Ո՞վ չէ սորված թէ սէրը հաճոյքի կը դարձնէ ցաւը և կը քաղցրացնէ նեղութիւնները։ Սէրը քնաւ չխօսիր խաչի ու կորուստի վրայ։ Իր կորուստները չահ կ'անուանէ և իր խաչերը պսակ, նոյն իսկ մահը հրճուանքի կը փոխէ։ Երբ բոլոր սրտով կը սիրենք Ցերը, այն ատեն լիովին կ'ընտրենք անոր հետևիլ։ Կը վերջանայ բոլոր այն սոսկ հայեցողական նուիրումը, որով լրջօրէն կը ճանչնանք Աստուծոյ իրաւունքները և մեր ճամբան կը չարունակենք անտարբեր։ Բայց ուրիչ գործ մը

կ'սկսի. խղճը չարունակ մշակել՝ այն իրաւունքները ճանչնալու համար։ Սիրոյ համար պղտիկ բան է արտայայտուած վաւերաքի մը գոհացում տալ։ կ'ուզուսումնասիրէ և կը գուշակէ Սիրելիին հաճոյքը։ Սիրող սիրտը վերջ կը մնայ հաղար դժուարութիւններէ որոնց կը պատահին ուրիշներ։ Ամսպահի նեղութիւններ չաճալս իր հաճոյքը փնտռող, միևնոյն ժամանակ ալ Աստուծոյ անհաճոյ ըլլալէ փախչիլ չկրնացող անհերքելի կամքի մը պարզ արդիւնքն են։ Սիրող հոգին սուրբ օրէնքին համաձայն կ'ընթանայ։ Սաբա Ֆ. Սմայլէ

«Ա ՆԴԱՌԱՐ ազօթք ըրէք» (Ա. Թես. Ե. 17)։ Մեր առօրեայ փորձառութեան մեծագոյն մասն ըստ երևութին ոչինչ դործերու կը վերաբերի։ Մեծ պարտականութեան կենճռոտ հարցերու քիչ անդամ կը պատահինք մէկ արևածադէն մինչև։ Մեր օրական ճամբորդութիւնն է չափաւոր քայլերու յաջորդութիւն մը, ուստի մեր յաջորդական պատմութեան մեծագոյն մասը չուքի և լռութեան մէջ պիտի մնայ, եթէ մեր աղերսով չհանուի վեր Աստուածային ներկայութեան լոյսը։ Զենք կարող ըսել թէ ի՛նչ բան մեծ է և ի՛նչ բան փոքր՝ առօրեայ այն հարցերուն մէջ որոնք մեր որոշումը և անօրինութիւնը կը պահանջեն։ Ամէնէն ծերերը և ամէնէն խմաստուններն կրնան մանր ազոց պէս ըլլալ երբ ազօթքի լսող Աստուծոյ հետ հաղորդակցին։ Ոչ մէկ իմդիր այնչափ չնչին է որ չկրնայ մեր քայլերը դէպ ի չնորհոյ Աթոռը ուղղել։ կեանքի բոլոր դործերը կրնանք ամէն բան անօրինող կամքին հակոդութեան հետ կապակցել։ կրնանք մեր ձեռքը հայրական այն Ձեռքին մէջ դնել առանց փոյթ ընելու թէ ո՛րչափ նեղ է վիճը, ո՛րչափ մեղմ է դործունէութիւնը, և վստահելից ու յուսալից սպասել անոր արդիւնաւոր առաջնորդութեան։ Երանի թէ որդիական վստահութեան այս դասը սորվէինք մեր կեանքի ճամբորդութեան մէն մի քայլին մէջ։ Այն ժամանակ մեր ճամբան, ո՛րքան ալ ցից, անհարթ ու մթին ըլլար, պիտի տանէր մեզ ապահով ու սուրգիս մեր երկնաւոր Հօրը տունը։ Ա. Լ. Սքոտ

«Ա Ն որ իր Որդւոյն չխնայեց, հապա մեր ամենուն համար մատնեց զանիկա, ալ ինչպէս անոր հետ ամէն բաները մեզի չպարդևեր» (Հռով. Ը. 32)։ Քիչ սիրողը քիչ կ'ազօթէ։ Բայց չատ սիրողը չատ կ'ազօթէ։ Սբ. Օգոսդինոս։ Աղօթքը այնչափ մեծ նուագարան է որ ոչ ոք տակաւին լիովին սորված է անոր բոլոր լարերը թրթռացնել։ Անոնք մարդկային կարօտութիւններու և Աստուածային բարութեան անհուն սնդուխին կը համապատասխանեն։ Հէնրի Մ'նըր

«Տ ԷՐՈՋը սպասէ. զօրացիր ու սիրտդ թող զօրանայ. ալ Տէրոջը սպասէ» (Սաղ. ԻԷ. 14)։ Սպասման ժամերը օրհնութեան ժամեր են։ Թանի՛ քանիներ աղքատութեան, անհչանութեան և մտային կամ մարմնական տկարութեան պատճառով չեն յուսար երբեք չատ գործ գործել և յաճախ կը հառաչեն տեսնելով որ ուրիշ բան ընելու կարողութիւն կը պակսի իրենց։ Բայց անոնց, ինչպէս ամէնուն, տրուած է համբերել։ Թող ուրիշն համբերեն լոկ և լաւ համբերեն, և անա Աստուծոյ համար վկայութիւն մը պիտի տան զոր բոլոր իրենց ծանօթները պիտի գգան ու յարգեն խորապէս։» Անհրաժեշտ չէ որ ամէն մարդիկ մեծ բաներ գործով։ Ամէնէն մեծ և ամէնէն վեհ կարողութիւնն է յաճախ պարզ համբերութիւն։ Եւ անա այդ իսկ պատճառով պէտք ունինք երբեմն տեր մեծութիւնը առանձին տեսնելու, որպէս զի իր առանձին ու միակ դաղափարը դրկենք և մեր սրբտերուն մէջ բերենք կարողութեան ուրիշ տեսակներու հետ առանց խառնելու։ Ամէն փորձութեան, վշտի և ցաւի մէջ զոր կը կրէ մարդս, թող յիշէ այս ճշմարտութիւնը և միխիթարուի թէ լաւ համբերելը հաւատքի ճշմարիտ չատագով, առաքեալ և սիրեն ըլլալ է։ Հոլէյս Պուշնել

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՂ ՀԱՐՍՏԱՑՆԵԼ

Սըր Հէնրի Պէսէմըրի մահը ուշադրութիւն դարձուց մարդու մը վրայ, որ յաջողեցաւ ահագին հարստութեան մը տիրանալ և միանգամայն ամէն ուրիշ մարդու օրհնութիւն մը դառնալ քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ։ Գիտական երկար և տաժանելի հետազօտութեան և փորձարկութեան բերմամբ Սըր Հէնրի սա եզրակացութեան եկաւ թէ կարելի է երկաթը պողպատի փոխել և այս վերջինը իր սովորական գնին մէկ կոտորակով ծախել։ Իր գիւտին վերաբերեալ մենաշնորհով կրցաւ քանի մը տարի չահագործել իր դործիքները։ Միևնոյն ժամանակ պողպատի գինը իր մէկ տասնորդին վերածուեցաւ։ Հնարիչը մեծ հարստութիւն դիզեց և տարեկան հարիւրաւոր միլիոն տոլար չահեցուց աշխարհի, չահ մը՝ որու չամէն ոք ուղղակի կամ անուղղակի կերպով մասնակից եղաւ ամէն քաղաքակիրթ երկրի մէջ։ Այս մարդուն ընթացքը նշանաւոր լուսաբանութիւն է

Քրիստոնէական նկարագրի ընդհանուր օրինութեան։ Ամէն հոգի որ փրկութիւն կը գտնէ Յիսուս Քրիստոսով և Աստուծոյ հետ հաղորդութեան ցնծութիւնը կը վայելէ, ոչ միայն իր հոգին կը հարստացնէ անթաղդատելի կերպով, այլ և կը հարըստացնէ ամէն ուրիշ անձ որու հետ չփման մէջ գտնուի։ Եւ ամէն մեղաւոր զոր միևնոյն օրինակ փոխառութեան կ'առաջնորդէ՝ հոգևոր հարստութեամբ կը ճոխանայ, քան մը՝ որ կ'աւելցնէ նաև զայն Քրիստոսի առաջնորդողին ուրախութիւնը։

ՆՇԱՆԱԼՈՑՍԵՐ ՄԱՐԵԼ

Գիշեր մը ճեպընթաց կառախումբի մը մեքենավարը նայեցաւ որ մարդ մը կայ նշանակոզին գագաթը երկաթուղիին կարևոր մէկ կէտին քով ուր երեք գիծեր զիրար կը կտրեն, և բռունցով կը կոտրէ նշանալոյսի լամբարները։ Խելագար էր խեղճը, և ազեաի մը հանդիսաւոր ըլլալու համբոյքին համար կ'ընէր այդ բանը։ Այս օրերս մարդ հազիւ կրնայ հաւատալ թէ բարոյական ուսուցիչներ կան այնքան անփոյթ և համբաւի այնքան ծարաւի որ յօժարակամ կը քանդեն կեանքի պողոտաներուն նշանալոյսի լամբարները որպէս զի յուզում մը յառաջ բերեն։ Սակայն պիտի չյաջողին, ինչպէս չյաջողեցաւ յիշեալ ողորմելին։ Խելագար էր ան, ինչպէս են կերպով մը ասոնք ալ։ Բայց ի խելագարներէն և գիւանահարներէն ոչ ոք կը ձեռնարկէ քանդել նշանալոյս մը որ սերունդներ փըրկած է կործանումէ, և ուրիշ մը չդներ անոր տեղ։ Աստուած դրած է վտանգի նշանալոյսերը իր ճըշմարտութիւններով զորոնք յանդուգն ձեռքեր փճացընել կը փորձեն։ Այդ անփոյթ ուսուցիչները ժամուան մը յուզումն են։ Բայց Աստուծոյ խօսքին և մարդկային ընտութեան մեծ ճշմարտութիւնները յաւիտենական ստուգութիւններ են զորոնք ոչ մէկ յուզումնարար կարող է ի բաց վտարել։

ԿԵԱՆՔԻ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐՒ

Երբ Աստուծոյ հետ հաշտ ենք, կեանքի հոսանքները հետուն հետ ալ հաշտ կ'ըլլանք։ Ամէն բան ներ այն ժամանակ բարիի գործակից կ'ըլլան մեզի համար։ Վերջերս նորոգուած չատ հետաքրքրական տեսութիւն մը սա է թէ կենդանի ծառերու հիւթին հոսումը ովկիանոսի մակընթացութեան և տեղատուութեան հետ սերտ կապակցութիւն ունի։ Այս գաղափարը Իտալիայէ կու գայ, ուր որթատունկ և պտղի ծառեր մշակող մը, որ միանգամայն քիմիագէտ է, փորձեր կատարած է այս մասին։ Կ'ըսէ թէ ծառերը կարուելու և յօտուելու են տեղատուութեան ժամանակ միայն։ Այսպէս եզրակացուցած է իր 14 տարուան փորձառութիւններով և միշտ այս կանոնով կը չարժի։ Հետևապէս անոր ծառերը և որթատունկերը դեղեցիկ տերև ու պատուական բերք կու տան և բոլորովին զերծ կը մնան չրջակայ պարտէզներ աւերող միջատներէն։

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ ԱՊԱՏՈՒՅ

Աստիճան տիեզերքն է լուռ խօսարան մը, ուր բան մը չկորսուիր։ Մարդկային կեանքի բոլոր գործերուն անտեսանելի ապացոյցը կը պահուի հոն։ Ժամանակ մը եաքը դիրքերը պիտի բացուին։ Հեռաձայնի չատ չահեկան դատ մը տեսնուեցաւ Սթոքհոլմի մէջ։ Վաճառական մը սեղանաւորի մը հետ առևտրական կարգադրութիւն մը ըրած էր հեռաձայնի միջոցով։ Ցետոյ, տեսնելով որ գործը չարտադրեր ակնկալուած չահը, բացարձակապէս մերժեց այդ կարգադրութիւնը։ Հետևապէս սեղանաւորը դատ բացաւ վաճառականին դէմ։ Դատարանին մէջ ամբաստանեալը պնդեց թէ դրամատունը դրաւոր մուրհակ առած չէ իրմէ և այս գործածանութիւնը հաստատ վկայ մը չունի։ Սակայն իմեծ զարմանութիւն դատարանին և հանդիսականներուն՝ ապացուցուեցաւ թէ դրամատան հեռաձայնը երկու ընկալուչ ունէր և հեռաձայնով կարգադրուող ամէն բան կրնար լսուիլ ու օրինապէս ապացուցուիլ։ Ամբաստանեալը դատապարտուեցաւ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՄԱՐԴ ԵՒ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

Փրոֆ. Ց. Ց. Մանկոճեան, Մոզզոան

Ա.

Բոյս կամ տունկ ըսելով կը հասկնանք ոևէ տեսակ արարած որ կեանքն բուսնելու կարողութիւն ունի։ Ուստի այս բառին մէջ կը բովանդակին ամենաբարձր մայրիէն մինչև միայն զօրաւոր մանրադիտակով տեսանելի ամենափոքր մանրէները՝ բաղմատեսակ գոյակները։ Մեր այս դրութեան նպատակը չէ բոյսերու տեսակները նկարագրել կամ թուարկել, այլ համառօտիւ խօսիլ թէ երկրի երեսին վրայ մարդուս երեւան գալէն հետէ բուսական աշխարհին մէջ ի՛նչ փոփոխութիւններ տեղի ունեցած են։

Մարդկային սեռին ասկէ 5,000 տարի առաջ ապրող նախահայրերը, եթէ այսօր իրենց ծննդավայրները վերադառնային, արդեօք դիւրաւ պիտի ճանչնային զանոնք։ Զանոց ընտնք ազգային բա-

ժանումները և քաղաքական փոփոխութիւնները, չյիշենք անթիւ անհամար քաղաքները և գեղերը, ապարանքները և տուները, դործարանները և վաճառատուները, պողոտաները և փողոցները, չոգենաւները և երկաթուղիները, տեսակ տեսակ դործիքները, կահերը, կարասիները, դիւտերը և հնարագիտութիւնները, անոնք պիտի չկրնան դիւրաճանչնալ երկրադունդս բնական ընթացքով պատող բուսականներն անգամ։ Զորս տեսակ են փոփոխութիւնները զորս անոնք պիտի տեսնեն.

1. Շատ վիճակներու և տեսակներու ջնջուիլը։ 2. Երկրի մը բնական եղող տեսակներու ուրիշ երկիր փոխադրուիլը և հոն հաստատուիլը։ 3. Նոր ձևերու արհեստականապէս գոյութեան դալը։ 4. Բերքերուն աճիլը։

1. Նախապէս քոյ եղաղ քուսականներէն ոմանց վիճակները փոխուիլը և անոնց պեսակներուն ընդունիլը։ Եթէ բնական աշխարհը իր վիճակին թողուի, կատարեալ հաւասարակշռութիւն մը կը ցուցնէ։ Երկրէս դուրս այս հաւասարակշռութիւնը խանթարող բան չկայ։ Աշխարհի և տիեզերքի կեդրոնը չէ փոխուած միլիոնաւոր տարիներէ հետէ։ Արեգակը իր շրջանին մէջ և երկրադունդս և մոլորակները իրենց ծիրին մէջ այս հաւասարակշռութիւնը կը պահեն և տարուէ տարի երկվայրկեան մ'անդամ իրենց հաշիւներէն չեն չեզիր և իրենց ճամբան կը չարունակեն։ Բայց մարդ աւրած դեղծած է այս կարդաւորութիւնը։ Այժմ զանց ընենք հանքային և կենդանական աշխարհը, և մեր ուշադրութիւնը լոկ բուսականներուն սահմանափակենք։ Երբ մարդ աշխարհ եկաւ, յոյժ գոյզն բացառութեամբ, բոլոր լեռնային կողմերը տեսակ տեսակ անտառներով պճնուած էին։ Երբ Ամերիկա գտնուեցաւ, անոր բազում կողմերը ծածկուած էին անտառներով, որոնց մէջ կացին մտած չէր։ Մեր նախահայրերը այսօրինակ անտառներու մէջ կը բնակէին և որսորդութեամբ և ինքնին բուսնող պտուղներով կ'ապրէին։ Բայց քանի՛ աճեցան բնակիչները, ապրուստի խնդիրը դժուարացաւ. ուստի անոնք սկսան արջառի և ոչխարի նման կենդանիներ ընտանեցնել և իրենց ուտելու պտուղները և ընդեղէնները իրենց ձեռքերով հասցնել։ Երկրադործութիւնը նախ գետեղերքները գտնուող դաշտերու մէջ սկսուեցաւ, և երբ հողը անբաւական եկաւ, լեռներուն սաորոտները և դէպ ի վեր գնաց, և քանի յառաջ գնաց՝ անտառները ջնջեց։ Ինչ եղաւ հետևանքը։ Թող պատասխան տան Միացեալ Նահանգաց Մէքսիքոյի ծոցի սահմանները, Հընդկաստանի Պենկալայի գաւառը, Իտալիոյ Քամպանիայի դաշտը և մեր երկրին մէջ Իրադ Արեպի, Իսքէնտէրունի Ծոցը և Զարչամպայի կողմերուն նման տեղերը։ Եթէ լեռները անտառներով ծածկուած ըլլան, անոնց վրայ իջնող ձիւնի և անձրեւի ջուրերը խոտերուն միջոցներէն կամաց կամայ հողը կ'իջնեն, և ամառուան եղանակին իրեւ յորդահոս աղբիւրներ կը զուարթացնեն միջավայրը և կը սաստրեն բուսականներուն աճման և ուռճացման։ Անտառային տեղերու մէջ հազուագիպ են սաստիկ փայլատակում և չանթ, փոթորիկ և կարկուտ։ Անոնց մէջ չեն կրնար պատահիլ դաշտերը աւերակներով ծածկող ահռելի հոսանքներ։ Դաշտերը իրենց դեղեցիկ կանաչ զգեստները չեն փոխեր տարուան մեծ մասին մէջ, և ամէն տեղ դրախտի կը նմանին։ Մարդը ինչ ըրաւ։ Անտառները կտրեց։ Դէթ միայն կտրելով՝ տաղձները օգտակար ընէր։ Ոչ. անոր մեծ մասը վառեց սպառեց, և չվառուածն ալ փտեցուց արտերուն եզերքը։ Բայց աւերը հոս չվերջացաւ։ Լերանց սաորոտները հողը բռնող և պաշտպանող ծառի արմատները վերցան, ծառերուն տուներուն ներքև պահպանուող խոտերը և ծաղիկները բոլը մնալով կորսուեցան։ Մինչ անտառի ծառերը գետնին և օդին մէջտեղ եղեկարական հաւասարակշռութիւն մը կը տեղծեն, այժմ աւրուեցաւ այդ հաւասարակշռութիւնը, և լերանց սաորոտները սաստիկ փոթորիկներու, չանթերու, տեղատարափ անձրեւներու և կարկուտի կեդրոններ եղան։ Բոլը մնացած հողերը դիւրաւ քշուեցան տարուեցան, ձորերը լեցուցին, ձորերէն և հովիտներէն դաշտերը գացին, դաշտերը ծածկեցին, հուսկ ուրեմն չոր ժայռուտ լեռներ, և աւազուտ կամ ճախճախուտ դաշտեր և ջերմի բոյներ երեան եկան։ Եթէ մարդ մը հիւրին պատիւ ընելու համար կով մը մորթէ, և քիչ մը խորտիկ պատրաստելէ ետև մնացած միսը և մորթը կրակը նետէ, ինչ կ'ըսենք։ կը սխալինք եթէ Այս մարդը չիմար է ըսենք։ Բայց ինչ ըսելու է անոր որ տարուան մէջ քանի մը դրիւ դարի կամ ցորեն առնելու համար ամբողջ նահանգին կլիման և առողջութիւնը կ'աւերէ։

Մարդ հուսկ յետոյ հասկցաւ իր այս սխալը. և չատ երկիրներու մէջ արհեստական անտառներ հասցնել սկսաւ։ Բայց, աւաղ, որ չատ լեռներու հողը գացած է և անոնք ի սպառ առանց անտառի մնալու դատապարտուած են։ Արդեօք քանիերորդ դարուս սկիզբը վախճան դտաւ այս աւերիչ և չոպչ ընթացքը։ Ոչ. ընդհակառակն անտառները չուտով սպառելու ուրիչ կերպեր երեան եկան։ Փայտէ թուղթ կը չինուի հիմա։ Այժան թուղթի տեսակ-

ները գլխաւորապէս այս կարգէն են։ Եւրոպայի և Միացեալ Նահանգաց իւր 400 միլիոն բնակիչները մէջէն հաշուով տարին իւր 10,000 միլիոն լրագիր կ'առնեն։ Թո՛ղ դիրքերը և տեսարակները և ուրիշ երկիրներու մէջ թուղթի սպառումը, երբեմն այս թիւերէրուն մէն մի օրինակը 50—100 և մինչև իսկ 400—500 կրամ անգամ կը կշռէ։ Ուստի տարուան մէջ 445,000 Օամ. արտաւար(*) կամ 20 ական հազարամեթր լայնք և երկայնք ունեցող անտառի մը ծառերը կը վատնուին այս կերպով միայն։ Իսկ բնավանդակ աչխարհի վրայ մէկ տարուան մէջ սպառուած թուղթին քանակութիւնը ասոր քառապատիկն է, և մեծ մասը անտառի արտադրութիւն։

Որովհետև բուսաբանութիւնը բուսականներուն քննութեամբ կը զբաղի, բոյսերու տեսակներէն ոմանք սպառելու աստիճան նուազած են նմոյշ հաւաքելու պատճառաւ, ուստի կան երկիրներ ուր ծաղիկներու ինչ ինչ տեսակներուն հաւաքումը արգելուած է։

Բայց այլևս թղթով այս ցաւալի պարագանեռուն թուարկութիւնը, մեր ուշադրութիւնը աւելի հաճելի կողմերու դարձնենք։

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

ՊԻԼԻՀԻԼՏ
Գ. Դ.

«Կիզիհարի ներկայացուցած վեց վկաներն ալ երդում ըրին թէ հայրս Կիզիհարի հարցումին Այո պատասխանելէ անմիջապէս վերջ հոգին աւանդեր էր։ Ես այս խնդիրը պիտի քննեմ, առանձին թող գիս։» Ձէլա հեռացաւ, Հէտան նորէն Բիլունկը կանչեց։ «Մուտ երդում ըրեր ես, Թըշուառական արարած,» աղաղակեց ան Բիլունկ ներս մտնելուն պէս։ Բիլունկ սակայն երդում երդումի վրայ կ'ընէր։ Հէցիլոյ վստահացուցած էր զինք թէ առանց զէշ հետևանքի կրնար ուզածին չափ երդնուլ, եթէ իրր նախազգուշութիւն իր ձախ ձեռքին ճկոյթը դէպ ի վար բռնէր և աջ ձեռքը վեր բարձրացնէր։ Հէտան, խորամանկ քուրմին խաբէութիւններուն անպիտակ, խաբուեցաւ Բիլունկի երդումներէն։

Ձէլայի առջև սոսկալի իրողութիւններ իրարու կը յաջորդէին։ Մ'լ տարակոյս չկար թէ Հէտանի ընտրած հարսը Պլիհիլան էր, Քրիստոնեայ աղջիկը որուն Հէտան հանդիպած էր անտառին մէջ։ Հիմա կը հասկնար անոր յանկարծական փոփոխութեան պատճառը։ Բուռն սէր մը մուտ գտած էր սրտին մէջ և սկսած էր վարել իր բոլոր դործերը։ Չէր կրնար հանդուրժել սակայն սա գաղափարին թէ այդ Քրիստոնեաներուն մէկ աղջիկը մանկից պիտի ըլլար Հէտանի փառքին և անոր կեանքին ընկերը պիտի ըլլար։ Անկարելի պիտի դառնար ուրեմն Քրիստոնեաներու դէմ իր մղած պայքարը չարունակել, կարող պիտի չըլլար Իլանտացի միսիոնարները երկրէն վտարել և անոնց ևկեղեցիները քանդել։ Չէր կրնար նոյն իսկ յուսալ որ իր որդին հաւատարիմ պիտի մնար չաստուածներուն, և սակայն այդ իսկ էր իր կեանքին միակ նպատակը, իր գործունէութեան առանցքը։ Իրեն համար պատրաստուած յարկաբաժնին մէջ փոխադրուեցաւ. ոչ միայն չէր բաղձար Համելպուրկ քաշուիլ, այլ կ'ուզէր Ուիլհելմըրկի մէջ մնալ կամ անոր մօտ տեղ մը բնակիլ, հարսնիքէն ալ վերջ։ Հէտան որ լաւ կը ճանչնար իր մօր բնաւորութիւնը կարծեց թէ սրահին մէջ իրեն յատկացուած տեղը պիտի չնստի ալ, բայց երբ հետևեալ օրը ճաչի եկաւ, զայն իր սովորական տեղը գտաւ։ Հէտանի վայել յարգանքով ոտքի ելաւ, ողջունեց զայն ժպտուն, անոր ընտրած կնոջը վրայ դիտողութիւն չըրաւ երբեք և ոչ ալ անունը հարցուց։ Դրեթակին վրայ ըլլալէք նորոգութիւնները վրայ մեծ հետաքրքրութեամբ խօսեցաւ, այնպէս որ Հէտան ուրախացաւ զայն այնչափ չուտ պարագաներուն համակերպած տեսնելով։

Ցայտնի էր սակայն թէ Ձէլայի մտքի մէջ տագնապ մը կար, հետաքրքրութիւն մը, գոնէ դիտելու թէ մոգական ինչ ազդեցութիւնով մը կամ ինչ միջոցով Հէտան հրապուրուած էր և այնքան յարած Քրիստոնեայ աղջկան մը. և որովհետև չէր համարձակեր իր որդւոյն գաղտնիքին թափանցելու հարցումներ ընել, այլևայլ նիւթերու վրայ ջերմ խօսակցութիւններ հնարելով ճիգ կը թափէր ծածկել իր ներքին խռովայոյզ ալեկոծութիւնը։

Իսկ մենք դառնանք դիտելու այն հրաշալի միջադէպը որով Հէտան վայրկենապէս փոխուած էր և նոր ու զերազանցապէս վսեմ խորհուրդներով և որոշումներով լեցուած կ'երևնար ամէն տեսնողի։ Հէտան իր հօրը մահուան և մանաւանդ անոր Թաղման պարագաներուն վրայ խորապէս զգացուած իր տխրութիւնը փարատելու համար, մանա-

(*) Ինչպէս ծանօթ է չաոհերու, Օամ. արտաւար (տեօնիւմ) կ'ըսուի երկրի մակերեսի մը որ ճարտարապետական 40 կանգուն լայնք և 40 կանգուն երկայնք ունի, և հաւասար է 920 քառակուսի մեթրի։

ւանդ իր զայրոյթը Քրիստոնեաներու վրայ թափելու նպատակով, նստաւ իր նժոյգին վրայ և առանձին անհետացաւ անտառին խորերը մխիթարութիւն դըտնելու Բնութեան գեղեցկութեան և լռութեան մէջ։ Գեղեցիկ, հսկայ ծառերը նոր սկսած էին գարնան առաջին բողբոջներով զարդարուիլ. հոս և հոն վիթխարի ծառեր ձմրան փոթորիկներէն արմատախիլ եղած տարածուած էին գետնին վրայ։ Մամուռը կ'աճէր ամէն տեղ, և խոտերուն կանանչութեան մէջէն ծաղիկներու անհամար կոկոններ կ'երևէին հոս և հոն ցիրուցան։ Արևին նորածագ ճառագայթները խիտ ճիւղերուն մէջէն ներս կը սպրդէին։ Թռչուններ, հազարաւոր թռչուններ, կ'երգէին։ Եղնիկ մը թանթրվենիի մը եաևէն, ուր չաղիը ձիաւորը դիտելէ վերջ երբ ան բաւական մօտեցաւ իրեն, թեթև ոստումով մը հեռացաւ զուարթօրէն։ Սև սկիւռ մը փեկոնի ճիւղէն վեր վազեց և եաին դարձաւ խորամանկ ակնարկ մը նետելու ծառին տակէն անցնող երիտասարդ ձիաւորին։ Հէտան ժպտեցաւ և ձեռքը երկարեց աշխոյժ կենդանիին, բայց անիկա մէկ ոստումով ծառին գագաթը հասած և անհետացած էր։ Արևուն մեղմ ճառագայթները, իրենց բոյներուն եղերքը երգող թռչուններուն դայլայլիկը, Բնութիւնը ամբողջ՝ գարնան առաջին օրերուն զարթնումին մէջ՝ իր հոգին կը թրթռացնէր։ Մոռցած էր բոլորովին թէ հոգիներու երկինք բարձրացող երաժշտութիւնն էր որ խափանելու կ'երթար։

Բայց ահա, անտառին խորերէն, հեռաւոր եւ բաժշտութեան մը արձագանգը կը լսէ։ Նիւհայրի աղօթատեղիին զանգակն էր։ Այդ արծաթեայ հեռաւոր հնչիւնը նորութիւն մը չէր իրեն համար։ Շատ անգամ, երբ տակաւին փոքրիկ էր, իր հօրը ձեռքէն բռնած այդ զանգակին կոչերուն պատասխանած էր, և տեսակ մը ակնածանօք մոխիր ըրած էր աղօթող ժողովուրդին սրտաբուխ երգեցողութիւն։ Այդ անուշ, ընտանի զօդանջիւնը Բնութեան ներդաշնակութեան մէկ մասը ըլլալ թուեցաւ իրեն։ Հէտան ձին կայնեցուց և երկար առեն մոխիր ըրաւ՝ տեսակ մը երազանքի մէջ կորսուած մինչև որ անծեղի մը աղմկալից թռիչքը սթափեցուց զինք։ Այդ միջոցին ճամբուն վրայ ժայռի մը եաևէն, սրտակեղեք հեծեծանքներ լսեց, չունչը բռնած պահ մը մոխիր ընելէ վերջ ձիուն գլուխը դարձուց ձայնին եկած կողմը և քաշած մնաց։ Երկնային գեղեցկութեամբ մը չողչողուն գեռատի աղջիկ մը հսկած էր ժժգոյն դէմքին վրայ մարդու մը որուն աչքերը գոց էին և ճակատը արիւնլուայ։ Աղջկան ձեռքին մէջ սրուակով իւղ կար, վերքը մաքրելու և պատելու վրայ էր երբ աղմուկ մը լսելով հանդարտ աչքերը յառեց Հէտանի ապշահար դէմքին վրայ։

«Ո՞վ ես դուն,» հարցուց Հէտան չփոթած, ձիէն վար ցատկելով, «եթէ մահկանացու էակ մըն ես, ինչպէս կը համարձակիս առանձին այս անտառին մէջ մնալ։» «Ես Պլիհիլտ կը կոչուիմ, իշխանութիւն աղջիկը, ես առանձին չեմ,» պատասխանեց Պլիհիլտ իր դիմութեան գործը չարունակելով. «Աստուած ինծի հետ է, Անոր ծառայելու համար է որ հոս կը գտնուիմ։» «Աստուծոյ ծառայելո՞ւ համար,» հարցուց Հէտան զարմացած և «ո՞վ է այս վիրաւորեալը։» «Ես չեմ ճանչնար զայն,» յարեց աղջիկը. «կ'ըսեն սակայն թէ երեք օր առաջ այս նոյն մարդը փորձեց այրել մեր խրճիթները մին։ Եթէ յաջողէր՝ ամբողջ հասարակութիւնը պիտի փճանար, բարեբաղդաբար եղբայրներէն մին բոյերը դեռ չտարածուած անոնց առաջը առաւ։»

«Ես դուն բարիք կ'ընես անոր որ քեզի չարիք կամեցեր է։» «Եղբայրներէն մէկը անտառ կ'երթայ բուժիչ խոտեր ժողվելու, այս մարդը հոս կը գտնէ վիրաւորուած և կիսամեռ, կը վազէ եղբայրներուն իմաց տալու։ Աբբան իմանալուն պէս, դիս հոս ղրկեց որպէս զի խեղճ մարդուն վէրքը դարմանեմ։ Մեր եղբայրներէն երկուքը պիտի դան հիմա զինք մեր դարմանատունը փոխադրելու, ուր մեր խնամքներուն տակ պիտի առողջանայ։» «Այն մարդը որ ուղեց ամբողջ հասարակութիւնը քայքայել։» «Ինչ չո՞ւ առնք զայն, որ մեզ ատեց. ան կ'ատէ մեզ որովհետև խեղճ կռապաշտ մըն է, կը կարծէ թէ այդ կերպով իր չաստուածներուն հաճելի կ'ըլլայ։ Բայց մեր Աստուածը կ'ըսէ մեզի որ բարիք ընենք անոնց որ կ'արհամարհեն և կ'ատեն մեզ։»

ՅԻՒԼԻ ՍԸՓԸՐ

ԻԶՄԻՏԻ ԴԱԻԱՌԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Գաւ. ժողովի ՅՅրդ գումարումը տեղի ունեցաւ Մայիս 22-23ին (Ն. Տ.) Իզմիտի մէջ։ Ժողովը բացուեցաւ համաուօտ պաշտամունքով մը որուն առաջնորդեց նախագահ Վեր. Յովսէփ Ճէճիզեան։ Ժողովին իբրեւ օրինաւոր անդամներ արձանագրուեցան հետեւեալները. Վեր. Տր. Չէյմպըրս՝ միսիոնար գաւառէս, Վեր. Յ. Ճէճիզեան՝ հովիւ Աստաբազարի եկեղեցիին, Փ. Յ. Իսքէնտէրեան հովիւ Իզմիտի եկեղեցիին, Տր. Ս. Էֆ. Գավալճեան՝ նուիրակ Աստաբազարի եկեղեցիին, Յովհ. Էֆ. Մոմճեան՝ նուիրակ Իզմիտի, Յար. Էֆ. Քիւրքճեան՝ նուիրակ Պարտիզակի, Բենիամին Էֆ. Աբրահամեան՝ Թամըզի

ուսուցիչ-քարոզիչը ընդունուեցաւ իբրեւ պատուոյ անդամ ժողովին այս նիստերուն։ Որոշուեցաւ որ Իզմիրի Վարչութեան անդամները իբրեւ պատուոյ անդամ հրաւիրուին ժողովին ներկայ նիստերուն։

Որոշուեցաւ որ Վեր. Թաշճեանի մահուան առթիւ ցաւակցական զգացում յայտնող հեռեւեալ բանաձեւը արձանագրուի տոմարին մէջ, և անոր մէկ օրինակն ալ ղրկուի Զմիւռնիա, այրի երէցկին Տիկին Սօֆիա Թաշճեանին. «Ժողովս, լսելով որ Վեր. Թաշճեան ննջած է ի Տէր, կը փութայ մասնաւոպէս իր ցաւակցութիւնը յայտնել իր ընտանիքին, և միանգամայն արձանագրել տոմարին մէջ այն խորին վիշտը, որ կը ղգանք Աւետարանի բազմարդիւն և խիստ պատուական աշխատաւորի մը ոչ-ատին համար։ Վախճանեալ Վերապատուելին ամենայն Թուրքականներուն անդամակցած է ժողովոյս իբր Պարտիզակի եկեղեցիին պաշտօնեան՝ և չատ քաղցր յիշատակ մը թողուցած է հոս գաւառիս մէջ, և ժողովս անկեղծօրէն կը զնահատէ անոր արժանիքը և կը մաղթէ որ Աստուած անոր նմանները խիստ չատցնէ։»

Վեր. Տր. Զէյմալըրս տեղեկագրեց թէ Սմերնայի մէջ Վեր. Հ. Գէորգեանի որդիք կը խոստանան տարեկան 100 տոլար ղրկել որ Գընճըլարի մէջ դպրոց մը պահուի։ Որոշուեցաւ որ Սարգիս էֆ. Գըզըլեան հրաւիրուի Գընճըլարի մէջ ուսուցիչ ըլլալու, և միանգամայն օգնական Վեր. Գէորգեանի։ Սարգիս էֆ. Գըզըլեան, եթէ ընդունի սոյն հրաւէրը, պիտի գործէ Վեր. Համբարձումի Գէորգեանի հսկողութեան ներքեւ։ Որոշուեցաւ որ Գընճըլարի նկատմամբ արուած այս որոշումը և ամսականի կարգադրութիւնը Աստաքաղարի վարչութեան կողմէ հաղորդուի Գըզըլեան էֆ.ին։ Որոշուեցաւ որ նուիրատու Գէորգեան էֆ.ներուն չնորհակալութեան նամակ մը գրուի և ծանուցուի այս կարգադրութիւնը։

Բ. էֆ. Աբրահամեան տեղեկագրեց թէ Թամլըգի մէջ քանի մը տարիներէ ի վեր տիրած ցրտութիւնը Աստուծոյ օգնութեամբ անհետացած է և գործը սիրով կը յառաջանայ։ Տեղեկագրեց նաեւ թէ ինք այցելած է Գեղամ և Աբամ գիւղերը և իր այցելութիւնները արդիւնաւոր եղած են։ Որոշուեցաւ ղրկել Վեր. Մր. Բիկզի թէ դրամական պակասութեան պատճառով է որ ժողովը չյաղողած չէ Սարտոզանի Յոյն ժողովրդեան համար պաշտօնեայ մը դնել, և թէ, եթէ ինք կրնայ օգնութեան մատնաւոր աղբիւր մը գտնել, կարելի կ'ըլլայ հոն պաշտօնեայ պահել։ Ժողովիս խնդրանայ վրայ Պատ. Փավլիտիս Սարտոզանի մատուռի հանգանակութեան հաշիւը ներկայացնելով յայտարարեց թէ իր քովը 160 դահեկան հաւաքուած կը գտնուի, և թէ նպաստի ուրիշ գումարներ հաւանականաբար Մր. Փիթի և Պոսթընի գանձապետին քով հաւաքուած են։ Եւ իր հաշիւին մանրամասնութիւնները Պատ. Փավլիտիս պիտի ղրկէ Աստաքաղարի վարչութեան։

Իզմիրի եկեղեցւոյ վարչական ժողովի ընտրութեան գործողութիւններուն վրայ հսկելու համար Գաւ. Ժողովի վերջին գումարման մէջ կարգուած մասնախումբին կողմէ հեռեւեալ տեղեկագիրը արուեցաւ։ «Գաւ. Ժողովի որոշման համեմատ կարգուած մասնախումբին բոլոր անդամները — Վեր. Տր. Զէյմալըրս, Վեր. Ց. Ճէճիզեան, Կարապետ էֆ. Գոնտայեան (Ազգապետական փոխանորդ), Ցակոբ էֆ. Տայլէրեան, Ցար. էֆ. Քիւրքճեան — նիստ մը գումարեցին Իզմիրի մէջ Փետր. 28ին։ Մասնախումբը երկարօրէն խորհրդակցելէ վերջ միաձայն հաւանութեամբ որոշեց որ բացառիկ կերպով առժամեայ վարչութիւն մը ընտրուի։ Սոյն մասնախումբը որոշեց որ անցեալ տարուան վարչութեան 5 անդամներուն վրայ ուելցուին մասնախումբին կողմէ անուանուած երկու նոր անդամներ (Տր. Կ. էֆ. Սթանասեան, Կար. էֆ. Պօտուռեան), և այս 7 անձինքը կազմեն Իզմիրի առժամեայ վարչութիւնը, որուն ի պաշտօնէ պիտի մասնակցին Վեր. Տր. Զէյմալըրս՝ գաւառիս միսիոնարը, Ցակոբ էֆ. Տայլէրեան կամ Ցակոբ էֆ. Սվաճեան՝ Աստաքաղարէն, Ցարութիւն էֆ. Քիւրքճեան՝ Պարտիզակէն իբր ներկայացուցիչներ Գաւ. Ժողովին։ Վեր. Տր. Զէյմալըրսի նախագահութեամբ 10 անդամներով ժողովը կազմուած և կարգադրութիւններ տեղի ունեցած են։» Ժողովը որոշեց որ Իզմիրի առժամեայ վարչական ժողովը, որ 10 անդամներէ կը բաղկանայ և որուն պաշտօնավարութեան ժամանակը մինչեւ Մայիս 22 էր, իր պաշտօնը չարունակէ մինչեւ յաջորդ Գաւ. Ժողովին ժամանակը։ Որոշուեցաւ որ Փ. Ց. Իաքէնտիրեանի հրաժարականին նկատումով մը յատուկ ընտրութիւն կատարուի Գաւ. Ժողովին։ Որոշուեցաւ որ Գաւ. Ժողովի յաջորդ գումարումը տեղի ունենայ Պարտիզակ մէջ Սեպ. 18ին (Ն. Տ.) և քարոզը խօսի Վեր. Ց. Ճէճիզեան։

Փառաբանական երգով և Վեր. նախագահին առաքելական աղօթքով ժողովը փակուեցաւ։

Ի դիմաց Իզմիրի Գաւ. Ժողովին

Փ. Ց. ԻԱՔԷՆՏԻՐԵԱՆ Բարտուղար

Գաւ. Ժողովի կարգադրութեան համեմատ Մայիս 24ին կիրակի առաւօտ Իզմիրի մատուռին մէջ Վեր. Տր. Պարնըմ չինիչ և ազգու քարոզ մը խօսեցաւ, և Տր. Ս. էֆ. Գալալճեան կէսօրէ վերջ պերճ և օգտակար քարոզ մը արտասանեց։ Նոյն գիշերն ալ Ե. Ռ. Ը.ի ժողովին օգտակար ուղերձներ ըրին Բենիամին էֆ. Աբրահամեան, Վեր. Տր. Պարնըմ, եւն.։

Նոյն

ՎԵՐ. ՄԿՐՏԻՉ Մ. ԼՈՒՍԻԿԵԱՆ

[Քանի մը նամակ հասած է մեզի սոյն խորագրով։ Հետեւեալը միայն պիտի կրնանք հրատարակել ամփոփուած։ Խմբ. Ա-Է.]

12 տարի առաջ գինքը ճանչցայ, երբ Տէրճնաէլի քարոզչութեան գործէն Սըվազ կանչուեցաւ տղոց

Զուլից. որբանոցի հայրիկ ըլլալու համար և ճշմարիտ հայրիկ մը եղաւ։ Այդ կարեւոր գործը գլուխ հանելէ վերջ Վեր. Մ. Լուսիկեան իր ուշադրութիւնը եկեղեցիին դարձուց (*)։ Իր հոգեչունչ քարոզներով կը կրթացնէր ժողովուրդը։ Քանի՛ քանի՛ անգամներ մեր Լուս. եղբայրները իրենց չնորհակալութիւնը յայտնեցին, և օր մ'ալ չնորհակալութեան նամակ մը գրեցին իրեն։ Որբանոցի գործը 4–5 տարի չարունակեց իր գործունէութիւնով։ Եաքը Զառա զրկուեցաւ իբրև քարոզիչ և վարժապետ՝ քաղաքիս Երիտ. Քրիստ. Ընկ.ական կողմէ։ Անոր գործօն, անխոիր և անկեղծ կեանքը, ամբողջ Զառացիները իրեն գաչեց։ Աչակերտները կը սիրէին իրենց բարի վարժապետը։ Չի կարելիկց և անկեղծ հաւատացեալ պաչտօնեայ մը էր։ Երկու տարի վերջ Կիւրին հրաւիրուեցաւ քարոզչութեան պաչտօնով. հոն ալ երկու տարի ծառայելէ վերջ նորէն քաղաքիս Զուլից. որբանոցի տեսչութեան կողմէ հրաւիրուեցաւ իր առջի պաչտօնին։ '907 Սեպ.ին Սըվազ դուս մարուած կեդրոնական հոգ. Միութեան ժողովը զինքը ձեռնադրեց։ '908 Մայիս 12ին Միս Զէնկրի հետ գիւղերը այցելած միջոցին ճամբան տկարութիւն մը զգալով մէկ ակնթարթի մէջ իր վերջին չունչը փչեց։ Մայիս 14ին հանդուցեալին յուղարկաւորութեան թափօրը որբանոցէն ժողովարան առաջնորդուեցաւ։ Ծաղկեպսակներ դրուած էին միսիոնարութեան, եկեղեցիին, Ե. Ք. Ընկ.ական, տղոց և աղջկանց բարձր դպրոցի Ա. կարգերու կողմէ։ Ամպիոնին առջեւ դրուած էր սպազդեաց դադաղը, երկու կողմէ չրջապատած էին զայն որբանոցի երկու տեսուչ օրիորդները և ընտանիքը։ Ժողովրդին կողմէ երգուեցաւ «Հաւատաքս քեզ կը նայի։» Վեր. Հ. Թ. Փէրի ցոյց տուաւ «Լուսիկեան պատուելիի գործունէութիւնը։» Գիչերօթիկ տղայք երգեցին, «Տար ղիս, ով քաղցր լոյս։» Սարգիս Էֆ. Կիւրեղեան (Մանճըլըգի քարոզիչ) խօսեցաւ սա նախադասութով. «Վեր. Մ. Լուսիկեան մեռած չէ՝ այլ կ'ապրի։» Աղջկանց բարձր դպրոցի աչակերտուհիները Տաճկերէն երգ մը երգեցին։ Ցակոբ Էֆ. Պայընտըրեան (տղոց որբանոցի դաստատու) խօսեցաւ «կեանքի անստուգութեան» վրայ։ Ժողովուրդը ոտքի վրայ երգեց «Վերերն ունինք տուն երջանիկ» և Վեր. Հ. Թ. Փէրիի առաքելական աղօթքով վերջացաւ պաչտամունքը։

Դալարազարդ դադաղը առաջնորդուեցաւ Աւետ. ժողովրդեան գերեզմանատունը երկսեռ խումն բազմութեան յուզարկաւորութիւնով։ Երկնային Սուրբ Հոգիին միութարութիւնները կը մաղթենք անոր այրիացեալ տիկնոջ, չորս զաւակներուն, և բոլոր հեռաւոր և մօտաւոր ազգականներուն և բարեկամներուն։

Սըվազ, Մայիս 16 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ. ԶԱՐԻՖԵԱՆ

(*) Հովիւը, սիրելի Վեր. Կարապետ Գըլըճճեան, մեռած էր և բեմը պարապ մնացած։

ՍԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ցոհ. 28—4 Ցուլ.

Ես. ԺԴ. 24-27 Աստեղապանէ ԺԴ. 28-32 Փղշտացւոյ երկիրն, ԺԵ., ԺԶ. Մովաբէ, ԺԷ. 1-11 Դամասկոս, ԺԷ. 12-14 Յորդանանդրանեռն, ԺՀ. Երեւելագոյն ճեմարանն անբէլ կողերուն, ԺԹ. Եգիպտոսէ, Ի. Աստրեպանէ, ԻԱ. 1-10 Ծովու անապատին, ԻԱ. 11-12 Եդովմէ, ԻԱ. 13-17 Աւրբէից, ԻԲ. Ցոհաննէ, ԻԳ. Տիւրոսէ և Սիդոնէ նկատմամբ պատգամներ կը պարունակեն։ Այս պատգամները տրուած են Ն. Ք 336-702, և այն ժամանակի կարգ մը ժողովուրդներու և քաղաքներու ինչ ինչ վիճակները կը ցոյց կայացուին։ Այս պատգամներուն մէջ ուշադրութեան արժանի կէտերը սոսկ են. Եհովան Հրեաներուն Աստուածը միայն, այլ բոլոր ազգերուն Աստուածը և միահեծան կառավարիչն է։ Աստուած ժողովուրդները բարոյական օրէնքներու համաձայն կը կառավարէ։ Սիօն Եհովայի պաչտպանութեան ներքեւ կը գտնուի։ Մեսիայի բոլոր օրհնութիւններուն մասնակից պիտի ըլլան բոլոր ժողովուրդները։ Այս տեսակէտէն կարդա հետեւեալ հատուածները.

Կէր. Ես. ԺԴ. 29-32, մասնաւորապէս 32ը։ Սիոնի, այսինքն եկեղեցւոյ, հիմը Տէրը հաստատած է, ուստի մեղաւորներուն համար ապաստանարան է Սիոն։ Այսօր աղօթէ ընդհանուր եկեղեցւոյ համար։

Բչ. Ես. ԺԶ. 1-5, մասնաւորապէս 5ը։ Քրիստոս եկեղեցիին Գլուխն է, և անոր թագաւորութիւնը ողորմութեամբ պիտի հաստատուի։ Աղօթէ որ Ցիսուս սիրտերու մէջ, մանաւանդ քու սրտիդ մէջ, «ճչմարտութեամբ նստի։»

Գչ. Ես. ԺԷ. 7-11։ Համր. 7ին և 10ին մէջ ուշադրութիւն ըրէ Աստուծոյ ընծայուած տիտղոսներուն, և Քրիստոսի նկատմամբ այն տիտղոսներուն նչանակութիւններուն վրայ մտածէ։ «Իսրայէլի Սուրբը։ Կը նչանակէ ինքզինք ուխտով Իսրայէլի նուիրած Աստուած։ Քանի որ Աստուած ինքզինք մեզի նուիրած է, պարտիմք մենք ալ զմեզ բոլորովին իրեն նուիրել։

Դչ. ԺԹ. 16-25։ Համր. 18ի մէջ Քանանոյ լեզուին ուշադրութիւն ըրէ։ Մենք ալ երկնային Քանանոյ լեզուն, այսինքն Քրիստոսի սիրոյ լեզուն կը խօսինք այս կեանքին մէջ։

Եչ. ԻԱ. 6-12։ Մեր սրտին, մտքին, երեւակայութեան, զգացումներուն և կամքին պահապան դնենք, այսինքն Սուրբ Հոգին, որպէս զի անիկա մեզի ցուցնէ մեր հոգեւոր վիճակը, և մեզ միշտ արթուն պահէ որպէս զի մեր կեանքին զգուշութիւն ընենք։

Ուր. Ես. ԻԲ. 15-25։ Համր. 16ի հարցումները քու անձիդ հարցուր քու կեանքիդ և կեանքիդ պարագաներուն համար, և չանա ուղիղ պատասխաններ տալ։

Շբ. Ես. ԻԴ. 13-23։ Մինչ մեղաւորները Աստուծոյ դատաստաններէն կը զարհուրին, Տէրոջը հաւատացողները և ապաւինողները երգեր պիտի երգեն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Վեհ. Սուլթանը պատասխանեց նամակին որով Փորթուկալի Էմմանուէլ Թագաւորը իր գահակալութիւնը կը ծանուցանէր։ Ն. Կ. Վեհափառութեան պատասխանը Արտաքին գործոց նախարարութեան յանձնուած է Փորթուկալի [illegible] ղրկուելու համար։ — Օսմ. Ապահովական Ընկ.եան բաժնեատէրերու ժե. ժողովը տալիս չաբթու Օսմ. կայս. Պանքային մէջ գումարեցաւ նախագահութեամբ Գաբրիել էֆ. Նորատունկեանի։ — Սամոսի ապստամբներուն դէմ պայքարելու միջոցին վիրաւորուած երկու սպայ և 11 զինուոր Կ. պոլիս փոխադրուեցան Համիտիէյ հիւանդանոցին մէջ դարմանուելու համար։ — Կիրակի գիշեր Արնավուտքէօյի նաւամատոյցին դիմացի փողոցին մէջ տունէ մը հրդեհ ծագեցաւ և 157 տուն, 11 խանութ և աղջկանց Ցունական վարժարան մը այրեցան։ Հրկիզեալներուն դրեթէ ամէնը աղքատ են։ Վեհ. Սուլթանը իսկոյն հրամայեց հաց բաշխել և անոնց պատսպարման համար հարկ եղածը տնօրինել։ — Մայրաքաղաքիս մէջ յարմար տեղ մը երկրաբանական և հանքային 11,000 նմոյշով ցուցահանդէս մը բանալու խնդրագիր մը կը քննուի ձեռնհաս իշխանութենէն։ Ցուցահանդեսին մուտքը ձրի պիտի ըլլայ։ — Այս չաբթու մայրաքաղաքս ժամանեցին Շուէյտի Թագաւորին նուիրուած ականակուռ իմիթիյազ պատուանշանը տանող Օսմ. պատուիրակները, Օսմ. կառավարութեան նախկին պաշտօնեաներէն Ֆոն տէր Կոլց փաշա, Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշայի ընտանիքը, Պուքրէշի Գերմանի դեսպան Ֆոն Բիւտերլին Վախիէր, որ Պառոն Ֆոն Մարշալի պիտի փոխանորդէ անոր բացակայութեան միջոցին, Սէլանիկի Դրամատան Սէլանիկի ճիւղին տնօրէնը և Րումանացի 155 վաճառականներ։ Մեկնեցան Եգիպտոսի Խեդիվը, Վիքթոր Նաիոլէոն իշխանը, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի դեսպանները արձակուրդով և Րումանացի վաճառականները։ — Լոնտոնի հանգուցեալ դեսպան Միւզիւրիս փաշայի մարմինը մայրաքաղաքս բերուեցաւ։ Տիկին Միւզիւրիս ալ ժամանեց։

Նահանջներ. Սամոսի իշխանէն և բարեկործութեամբ ներու պաշտօնեայ Բէուֆ փաշայէ հասած նորագոյն հեռագիրներ կը հաւաստեն թէ կղզիին անդորրութիւնը լիովին վերահաստատուած է և թէ Վաթի քաղաքին եկեղեցիին մէջ Վեհ. Սուլթանին արեւչատութեան համար հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղած են ներկայութեամբ իշխանին, Սէլանիկի կուսակալի օգնականին, կայս. սպանեղոյ և բոլոր քաղաքացիներուն։ — Կայս. Անձնական Գանձուն նախարարութեան ընքնաշարժ կառք բանեցնելու մինաչեւորհ արուեցաւ Թղթատար, ուղեւոր և ապրանք փոխադրելու համար Իպքէնտէրունի, Հալէպի, Դամասկոսի, Զօրի, Տիարպէքիրի, Մուսուլի, Պաղտատի և Պասրայի միջև։ — Մանասթրրի մէկ գիւղին մէջ ապաստանած երեք Ցոյն աւազակ ձերբակալուեցան։ — Սըվազի կուսակալութիւնը առաջարկած է տեղւոյն տիպար արտի չէնքը փոքր ծախքով մը երկրագործական գործնական վարժարանի մը վերածել։ — Սէլանիկէ 8,000 քաչ եգիպտացորեն ղրկուած է Թասթէմունիի հողագործներուն բաժնելու համար։ — Թարսուսի եղեկարական լոյսի հաստատութեան հիմնարկէքը կատարուած է։ — Կայս. Բժշկական Վարժարանի պատուաստի ճիւղի տնօրէն Հիւսամէտին փաչա և ուսուցիչներէն Մուհէտտին, Քէնան և Թէվֆիք պէյերը քանի մը օրէն Պէյրութ պիտի ուղեւորին տեղւոյն Ամերիկեան Բժշկական Վարժարանին ընդհանուր քննութիւններուն ներկայ գտնուելու համար։ — Երուսաղէմէ, Խարիսէէ, Իզմիրէ և Մանասթրէ գոհացուցիչ լուրեր կուգան այս տարուան բերքերուն նկատմամբ։ — Փաթթէքները տասնորդէ զերծ պահելու Թոյլտուութիւնը մինչև 325 տաբուղի վերջը պիտի տևէ։ — — Մայիս 25ին Դամասկոսի մէջ այրած են գեղացիի մը, 2 խանութ և 1 տուն, ամսոյս 2ին Միւրէֆիէի մէջ 25 տուն և 5ին Ասյաղնի չուկային մէջ 300 խանութ, Խարիսէ Գարաաղաճի մէջ 6 չէնք և Փրէչինէի Շոչիչէ գիւղին մէջ 40 չէնք և 37,000 քաչ արմտիք, Մանիսայի մէջ մեծ աղօրիք մը և Հալէպի մէջ վաճառականի մը։

Աւետ. Ծող. Վսեմ. Ազգապետ էֆ. Չորեքշաբթի կայս. պալատ գնաց։ — Տր. Պարնըմ, որ անցեալ հինգշաբթի Տարտանէլ գնաց և տեղւոյն ժողովուրդը հոգևորապէս մխիթարեց, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։ — Աբեղեան Որբանոցի տարեկան վաճառահանդէսը տեղի ունեցաւ նոյն հաստատութեան պարտէզին մէջ Համբարձման Տօնին օրը։ Որբուհիներու ձեռագործներուն և ուրիշներէ ընծայուած առարկաներուն մէկ մասը ծախուեցաւ և իբր 20 Օսմ. ոսկի հասոյթ գոյացաւ։ — Փրոֆ. Ալիքսան Պէզճեան Երուսաղէմի կողմերը 26 օր շրջագայելով Մայիս 23ին Ամթաղ վերադարձաւ։ — Շապին Գարահիսարի քարոզիչ Պատ. Երուանդ Գասապպաչեան Սըվազ գացած է ամուսնանալու համար Մարսուանի նախորդ չրջանաւարտնուհի Օր. Աբշալոյս Շահապեանի հետ։ — Գոլէճա-

կան երիտասարդ մը, որ այլևայլ տեղեր իբրև դաստ. պաշտօնավարած է, կը փափաքի բարձր վարժարանի մը մէջ ուսուցիչ ըլլալ։ Պէտք ունեցողներ կրնան գրել Թերթիս խմբագրութեան։ — Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան և իր պարագաները Վեր. Գարա Գրիգոր Յարութիւնեանի մահուան առիթով բերա. նացի կամ գրաւոր վշտակցութիւն յայտնող ամէն բարեկամներու մասնաւոր շնորհակալութիւն կը յայտնեն, մանաւանդ Ս. Նշխարի Հայիկ և Գայաճըզ եկեղեցիներու հոգաբարձութիւններուն, Ս. Նշխարի և Մարաչի ժողովուրդներուն և Մանչըֆէլ և Ս. ըհեէլի անօրինութեանց գնահատական և մեծարալից արտայայտութիւններուն համար նկատմամբ հանգուցեալին։ — Տիկին Թաչճեան և զաւակները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր համակիրներուն, որոնք ողբացեալ Վեր. Յ. Թաչճեանի մահուան համար իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին նամակով կամ բերանացի։

Հայ Ժող. Միաւն ժողովը Երուսաղէմի վանքին ներքին կանոնադրին նկատմամբ Տ. Տ. Յարութիւն Պատրիարքի գրութիւնը նկատողութեան առնելով հաստատեց զայն հինգ տարուան պայմանաժամով։ — Կրօն. ժողովը, լսելով հրաւիրեալ դասապետներուն կարծիքը թէ երգիչը անհրաժեշտ է բազմաձայն երգեցողութեան կանոնաւորութեան համար, յանձնարարեց եկեղեցիներու մէջ ուշագրաւ տեղեր չտնել զայն և զգուշութեամբ գործածել երգողներու ձայնակցութեան միայն։ — Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը 125 էջով տեղեկագիր մը հրատարակած է որ կը ներկայացնէ 1883-1906ի մատակարարութեան ընդհանուր պատկերը։ Նոյն տեղեկագրին համեմատ սոյն հաստատութեան չինութեան համար սկիզբէն մինչեւ հիմա ծախսուած է 40,000 ոսկի։ 1906ի սկիզբը Հիւանդանոցն ունէր 804 պատսպարեալ և 147 պաշտօնեայ, նոյն տարուան մէջ աւելցած են 1,757 պատսպարեալ և 87 պաշտօնեայ։ Բժշկուած ու բարւոքուած 1,443 հիւանդներ մեկնած են և 281 հոգի մեռած, 70 պաշտօնեայ ղեկչուած են, որով 1907ի սկիզբը կը մնային 838 պատսպարեալ և 163 պաշտօնեայ։ 1907ի զուտ հասոյթը եղած է 1,305,595 դահ. և ծախքը 1,268,916 դահ.։ Սոյն տեղեկագիրը մանրամասնաբար կը ներկայացնէ նաև Հիւանդանոցի կալուածները, կահկարասիները, վազքները և արժէթուղթերը։ Վերջիններու թիւն է 408 և արժողութիւնը 282,947.25 դահ.։ — Կայս. հրամանագրի մը համաձայն Տէֆթէրխանէի վարչութիւնը Պատրիարքարանին յանձնեց այն կալուածագրերը որոնցմով Գալֆեան Որբանոցը տէր կ'ըլլայ իրեն կից չէնքին և դեռևին մանկիւլ մնացած ուէթ մասէն հինգին։ — Պատրիարք Հայրը վաղը պիտի պատարագէ Բերայի Սբ. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ որու առնախմբութեան օրն է։ — Կիրակի Դալաթիոյ եկեղեցիին մէջ հոգեհանդստեան պաշտօն կատարուելու ծանօթ երգահան Տիգրան էֆ. Չուհաճեանի համար։ — Տիկին Տիրուհի Կիւլպէնկեան Յունիս 3ին կնքեց իր մահկանացուն։ Որդին Գալուստ էֆ. 300 ոսկի նուիրեց Ազգ. Հիւանդանոցին, որու չրջափակին մէջ ամփոփուելու հանգուցեալին մարմինը։ — Լոնտոնաբնակ վաճառական Հայեր որոշած են մատուռ մը կառուցանել։ — Թիֆլիզի ժողովրդական Համալսարանին մէջ 1907 Սեպ. 3է մինչեւ 1908 Մայիս 1՝ 141 դասախօսութիւն կատարուած է և միջին հաշուով իւրաքանչիւր դասի 58 անձ ներկայ գտնուած է։ — Թուրքաստանի մէջ վեց Հայ դպրոց կայ, որոնց բարձրագոյնը Սըմըրղանտի մէջ կը գտնուի։ Իւրաքանչիւր դպրոց ունի 3-7 ուսուցիչ։ — Կալկաթայի մարզասիրական ճեմարանի 88ամեակին առիթով նոյն հաստատութեան նախկին սաները 100,000 րուպլ հաւաքած են, որով և արդի չէնքը ծախելով նոր վարժարանի մը չինութեան պիտի ձեռնարկեն։ — Նոր Զուղայի Պ. Յորդանան Յորդանանեան Ճավայի կղզիները բնակող երկրացիներէ 2,000 կիլոյը (192 ոսկի) հաւաքած է Նոր Զուղայի կանանց բարեգործական մարմնին համար։ — Պ. Շահմուրատեան յաջողութեամբ մասնակցած է Փարիզի Բոնսէրվաթուառի երդի և օպերայի դասընթացքներուն ամավերջի մրցման քննութիւններուն։ — Պ. Զ. Զաքարեան, Պ. Ս. Շապանեան, Պ. Սեպուհ Ճանիկ և Պ. Ի. Շահին իրենց գեղարուեստական գործերէն նմոյշներ ցուցադրած են Փարիզի այս տարուան ցուցահանդէսին մէջ։ — Տրապիզոնի Հանր. Պարտքի Վարչութեան նախորդ պետ Գրիգոր էֆ. Շապանեան մեռած է 75 տարեկան։ — Անցեալ չաբթու մեռաւ Հայ Կաթոլիկներէն ճարտարապետ-ճարտարապետ Յովսէփ էֆ. Էմինեան։ Հանդուցեալը Ռափայէլեան Վարժարանի պատուաբեր աշակերտներէն էր։ — Վասմ. Ալլահվերտիի կողմէ Կաթոլիկ Հայերու նուիրուած 7,000 ոսկին Քրէտի Լիծէի Դիմամատունը կրուած է և ըստ օրինի 4 միաբէվէլի կարգուած է։

Դրամական. Մայիս 28/10 Յունիս

Օսմ. Միաց. Օ. Ո.	105 04	Րուսի. երկաթգ. փր.	180 25
Մէճիտիէ	107 32	Նաբուլէոն	87 18
Մէճալիք	101 30	Գրիմիզ	50
Մանր արծաթ	105 10	Անգղ. ոսկի	109 32
Ռուսիոյ բոլ	93 10	Մանէթ	8 69

ԱՐՏԱՔԻՆ

Գեղմանիա. Շուէյտի Թագաւորը և Թագուհին Մայիսի վերջին օրը Պերլին ժամանեցին պաշտօնապէս այցելելու համար Կայսրը և Կայսրուհին, և երկու օր հոն մնացին։ Այդ միջոցին Կայսրը բացումը կատարեց Գերման նաւաչինութեան ցուցահանդէսին, որուն դաղափարը ինք յղացած էր։ Թայդի թղթակիցը կը նկարագրէ զայն իբրև յոյժ չահեկան ու չինուիչ հանդէս մը։ Հոն կան ամէն կարգի և ժամանակի առագաստանաւերու արծաթեայ տիպարներ, արդի զրահաւորի արծաթեայ տիպար մը, արդի նաւային ամէն տեսակ մեքենաներու և ուրիչ սարուածներու տիպարներ, ընդ. ծովեայի մը ներքին կազմածները, Գերման ամէն զրահաւորի մէջ այժմ գտնուող հիւանդանոցի մը նմանութիւն և Քիլի նաւային չրանցին և ուրիչ չինելի չրանցներու յատուկ կարգ մը քարտէններ և յատակաձևեր։ — Գաղթային նախարար Հէր Տէրնպուրկ անցեալ չաբթու Քէյփթաուն գնաց։ Նպատակն է Բրիտանական գաղթականութեան կացութիւնը և կառավարական դրութիւնը ուսումնասիրել Հարաւային Ափրիկէի Գերման գաղութին վիճակը բարւոքելու համար թելադրութիւններ ընդունելու յատուկ։ Նախարարը սիրալիր մեծարանքներով ընդունուեցաւ, դի Անգղիացի գաղթականները կ'ըզգան թէ իրենց չահաւոր է զօրաւոր և բազաւոր ժողովուրդներ ունենալ իրենց սահմաններուն վրայ։ — Անցեալ չաբթու տեղի ունեցան Բրուսիոյ ընտրական գործողութիւնները։ Եւ թէպէտ չատարտեցան, հաւանական կը թուի որ Ընկերվարականները հօծը ներկայացուցիչ ունենան։ Այս կը կազմէ չատ փոքր մաս մը երեսփոխաններու համագումարին (443) մէջ։ Բայց վերջին խորհրդարանին մէջ բնաւ ներկայացուցիչ չունէին անոնք։ Բրուսիոյ մէջ ընտրական գործողութիւնը չատ աւելի սեղմուած ենթարկուած է քան Գերմանական պետութեան մէջ։ Այս պատճառով Ընկերվարականները, որոնք 320,000 կը հաշուուին, մէկ ներկայացուցիչ իսկ չունէին, մինչ Պահպանողականները, որոնք 315,000 կը հաշուուին, 150 ներկայացուցիչ ունէին։

Մեծ Բրիթանիա. Էտուըրտ Թագաւորին և Զարին տեսակցութեան մանրամասնութիւնները գալ չաբթուան կը թողունք։ Սոյն այցելութեան նկատմամբ Աբտաքին գործերու նախարար Սըր Էտուըրտ Կրէյ Երեսփ. Ժողովին մէջ ըսաւ թէ նախարարութեան խնդրանքով տեղի կ'ունենայ։ Նախարար պիտի չընկերանայ Թագաւորին, բայց Աբտաքին գործերու նախարարութեան խորհրդական Սըր Չարլս Հարտինկ որ Թագաւորին կ'ընկերանայ՝ իր պետին հրամանին ներքեւ պիտի մնայ։ Բանակցութիւններ սկսուած չեն, և պիտի չսկսին այդ այցելութեան միջոցին։ Այս լոկ քաղաքական այցելութիւն է, որ հնարաւոր դարձաւ երկու պետութիւններուն բարւոքուած յարաբերութիւններուն բերմամբ։ Եւ յուսալի է որ սոյն այցելութեամբ աւելի բարւոքին այդ յարաբերութիւնները։ — Հոկ. սկիզբէն Մեծ Բրիտանիոյ և Միացեալ Նահանգներու միջեւ փոխանակուած նամակներու թղթատարական ծախքը մէկ փէննիի (20 փարա) պիտի իջուցուի 2 1/2 փէննիէն, և մէկ նամակի համար սահմանուած մեծագոյն ծանրութիւնը 15էն 30 կրամի պիտի բարձրացուի։ Կը հաշուուի թէ Բրիտանական կառավարութիւնը սոյն փոփոխման երեսէն 130,000 Անգղ. ոսկիի պակաս հասոյթ պիտի ունենայ։ Բայց Թայմս կ'ըսէ, «Լաւ է որ այս գումարը զոհենք երկու երկիրներուն հասարակաց չահերուն զարկ մը տալու և հաղորդակցութեան դիւրութիւնն աւելցնելով փոխադարձ բարեացակամութիւնը զօրացնելու համար։» Սըգարեւ կը կարծուի թէ կորուստը առաւաւպէս պիտի փոխարինուի նամակներու թուոյն յաւելմամբ։ Տասը տարի առաջ կը հաշուուէր թէ Մեծ Բրիտանիայէ Միացեալ Նահանգները 11 միլիոն նամակ կը ղրկուէր։ Անցեալ տարի այդ գումարը 20 միլիոն էր։ — Ֆրանսական Խորհրդարանի դրեթէ 100 անդամներ Մեծ Բրիտանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ փոխանակելի նամակներու ծախքը 20 փարայի իջեցընելու առաջարկ մը ատորագրեցին։ Անցեալ տարի այդ երկու երկիրները իրր 12ական միլիոն նամակ կը ղրկէին իրարու։ — Պօէրական պատերազմի Բրիտանական ամէնէն երեւելի զօրավարներէն Զօր. Պուլըը ամսոյս 2ին մեռաւ 69 տարեկան։ Քառասուն տարիէ աւելի պինուորական ծառայութիւն մատուցած էր իր երկրին։

Ֆրանսա. Անցեալ չաբթու վիպագիր Զոլայի աճիւնները փոխադրուեցան Փանթէոն մեծ հանդէսով։ Նախագահ Ֆալիէռ և նախարարներ ներկայ եղան և կրթական նախարար Մ. Տումերկ ներբողեան մը խօսեցաւ։ Որովհետեւ Մ. Զոլա անհնգմէ էր որոնք կը պնդէին թէ պէտք է արդարութիւն ընել Տրէյֆիւսեան դատին մէջ, Տրէյֆիւս հազարապետը իր կնոջ և որդւոյն հետ ներկայ գտնուեցաւ ամենայն վայելչութեամբ։ Հանդէսէն եռքը օրագրող մը հրազէն արձակեց հազարապետին վրայ և թեթեւակի վիրաւորեց զայն։ Ոստիկանութեան մէջամտութիւնն հարկ եղաւ այդ օրագրողը

ազատելու համար զայրացած ժողովուրդին ձեռքէն։ — Մ. Թալիէռ Անգղիայէ վերադառնալէ ետքը հաստատ համոզում յայտնած է թէ այս այցելութիւնը երկու ազգերուն համար ալ բարերար արդիւնք պիտի ունենայ տեւականապէս, մանաւանդ խաղաղութիւնը ամրապնդելով։ Ոչ մէկ և ոչ իրեն ընկերացող ուրիշ պետական պաշտօնատարներ գոյն իսկ գաղափար ունէին թէ Անգղիացին, համբաւեալ պաղարիւնը, կարող է այնքան խանդավառիլ։ — Յուլ. 27-28ին Նախագահն ու Ջարը Րէվալի մօտ Ռուսական ջուրերու մէջ պիտի տեսակցին։

Ամերիկա. Քոնկրէսը իր նիստերը դադրեցուց Մայիս 30ին դրեթէ ճիշտ կէսգիշերին։ Մերակոյսը քուէարկեց դրամական ծրագիրը, որ արդէն ընդունուած էր Երեսփ. Ժողովէն, թէպէտ երեք Մերակուսականներ որոնք ծրագրին դէմ էին՝ որոշած էին զայն մեռցնել իրենց երկարաձիգ ճառերով։ Ամենամէ միոյն ճառը 19 ժամ տեւեց, որ գոնէ ի յայտ բերաւ խօսողին ֆիզիքական ընտիր վիճակը, քանզի երբ նստաւ մարդը, իր ձայնը նոյնչափ զօրաւոր էր որչափ երբ սկսաւ։ Ծրագրին նպատակն է դրամական առաձիգ դրութիւն մը հաստատել, այսինքն միջոցներ ընծայել չրջաբերող դրամի քանակը ի հարկին չուտով աւելցնելու, ինչպէս բերքերը հունձքէն ետեւ փոխադրելու ժամանակ, և ապա զարձեալ պակսեցնելու երբ դրամի խնդրանք չըլլայ։ Այս նպատակին համեմատ ուշագրաւ բաներէն մին եղաւ այն տաւիճանը որով Նախագահ Րուզվելթ յաջողեցաւ իր պաշտօնագրեւրով գործի մղել Քոնկրէսը։ Քաղաքագէտներու ամենուն զգացումն է թէ Քոնկրէսին համար լաւագոյն է չատ քիչ օրէնք հաստատել Նախագահական ընտրութեան օրերուն մօտերը։ Բայց երբ Քոնկրէսի վարիչներ Նախագահին կողմէ ներկայացած խնդիրներու վրայ որոշում տալն յետաձգելու հակում ցուցին, ժողովուրդը բողոքեց, որով ստիպուեցան չարժիլ և որոշում տալ։ — Մր. Րուզվելթի Նախագահական պաշտօնավարութեան չրջանին լրման համար լման լուս ամիս չկայ և յառաջիկայ երկու չաբթի Հանրապետական համաժողովը կը գումարի անոր յաջորդը անուանելու համար։ Գրեթէ ատոգ կը թուի թէ այդ պատիւը արդի Պատերազմական նախարար Մր. Թէֆթի պիտի վիճակի։ Հանրապետական ընտրելիին յաջողութեան հաւանականութիւնները կ'աւելնան առեւտրական բարգաւաճման յաւելման բերմամբ։ Անգործ մնացած 17,000 գործաւորներ անցեալ չաբթու գործ գտան Սէնթ Լուիս քաղաքին մէջ։ Պոսթընի մօտերը բամբակի 35,000 մշակներ, որոնք կէսօր միայն կ'աշխատէին, հիմա օրն ի բուն կ'աշխատին։ Ուրիշ տեղերէ ալ գործերու վերաբացման լուրեր կը հասնին։ — 1903ին 550,000 ոսկի ծախքով չինուած զրահապատ նաւ մը իբրեւ նչանակէտ գործածուեցաւ մօտէն թնդանօթ արձակողներու համար։ Փորձը չատ գոհացուցիչ եղաւ, վասն զի ամէնէն խոչոր թնդանօթներուն գնդակները և ռումբերը չկրցան ծակել անոր զրահները։ — Մր. Րուզվելթ կ'ըսէ թէ կ'ուզէ որ իր օրգիներէն մէկը 1909ին Ամերիկէ պիտի երթայ ուխտ և ուրիշ խոչոր անասուններ որսալ։

Յապան. Քորէացի մէջ ծանր ընդհարումներ եղած են ձախոցիներու և Քորէացի ապստամբներու միջեւ։ Ինն օրուան մէջ 69 կռիւ տեղի ունեցան, 372 Քորէացի սպաննուեցան և 55 գերի բռնուեցան։ Ձախոցիներու կորուստը յայտնի չէ։ — Անցեալ չաբթու բամբակի հինգերորդ միջազգային համաժողովը գումարեցաւ Փարիզի մէջ և երկարօրէն խօսուեցաւ սա կէտին վրայ թէ Ամերիկայի բամբակի արտադրութիւնը անբաւական է աչխարհի կարօտութիւնը լեցնելու։ Նաեւ ըսուեցաւ թէ Ամերիկեան բամբակի գործարաններ հետզհետէ կը չատնան և քիչ ատենէն պէտք պիտի ունենան ամբողջ իրենց բամբակին Բրիտանական, Ֆրանսական և ուրիշ կառավարութիւններ կը չանան բամբակի մշակութեան զարկ տալ իրենց գաղթավայրերուն մէջ։ Բամբակը, կ'ըսէ Թաֆթ, կեանքի անհրաժեչտ պէտքերուն գլխաւորներէն է ցորենի և երկաթի նման։ — Աւստրիա-Հունգարիոյ գինուորական և նաւային բարձրաստիճան պաշտօնեաները, Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր անձնական բոլոր գունդերէն պատուիրակներով, Մայիս 30ին գահաժառանգ Ֆրանց Ֆերդինանտ իշխանին առաջնորդութեամբ Հոֆպուրկի պալատան մեծ դահլիճին մէջ հաւաքուեցան բանակին ու նաւատորմին չնորհաւորութիւնները մատուցանել Թագաւոր-Կայսեր իր գահակալութեան 60ամեակին համար։ Շքեղ համազգեստով 600 սպաները գահուն չուրջ կիսաչրջանակ մը կազմելով փայլուն տեսարան մը ներկայացուցին։ Կարճ ուղերձի մը, որով գահաժառանգ իշխանը ցամաքային ու ծովային ոյժերու անձնուիրութեան հաւատիքը տուաւ, Կայսրը պատասխանելով իր չնորհակալութիւնն յայտնեց։ — Մենամարտի դէմ միջազգային առաջին համաժողովը գումարեցաւ Պուատիէրթի մէջ Յունիս 4ին։ Պատուիրակներ կային Գերմանիայէ, Ֆրանսայէ, Իտալիայէ և Աւստրիայէ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս. ՅԱԿՈԲ ՊՕՏՃԱԼԵԱՆ
Ֆինճանճըլար եոգուշու Ամերիգան խան

Մեղք ըլլուած էջերէ։ Բառագիտութիւն կամ Ուխտ Մատեան Բանի Հայերէն Բերականութեան, ի պէտս նախապատրաստական դասուց ազգային վարժարանաց։ Գ տպագրութիւն։ 1908։ Էջ 174, գին 5 դահ.։ Կեդրոնատեղի՝ գրատուն Պ. Պալենց։ Այս գիրքին լաւագոյն յանձնարարականն է հեղինակին, Դուբեան Եպսկ.ի, անունը և մեծ սպառումը։

Թարգմ է Ֆաղլէր։ Տ. Վահան Քհյ. Ժամակոչեանի այս գրքոյկին երկրորդ տպագրութիւնը 311 տուն մի մօտ ոտանաւոր կը պարունակէ 64 էջի մէջ։ Հայատառ և Թրքաբարբառ է, ծայրանունի գրութեամբ յօրինուած։ Որոշ գին մը չունի։ Կը գտնուի հեղինակին քով, Ազգ. Հիւանդանոց։

Նոր Վարժութիւն Մանկանց, երկրորդ տարի։ Բ տպագրութիւն, 1908։ Երես 182, գին 5 դահ.։ Գրատուն Պալենց, Զագմագըլար Եօղուշլու, թիւ 20։

ԱՅԳԵԿՈՒԹՔ, տարեկան հատոր, Կ. պոլիս, 1908։ Աղեքսանդր Փանոսեան։ Զուարթախոհ բանաստեղծին ոտանաւորներուն սոյն առաջին մասը տպուած է մաքուր թղթի վրայ և կը գրաւէ 144 էջ։ Հատորին սկիզբը կայ Սիպէնի գողարիկ մէկ նամակը Տիկին Փանոսեանի ուղղուած և համակրելի հեղինակին յաչող կենդանագիրը։ Տարակոյս չկայ որ Ալփալանի համակրողներ պիտի փութան մէյմէկ օրինակ գնել այս հատորէն, որ կը ծախուի 5 դահ.։ Կեդրոնատեղի՝ Մանզումէի խմբագրատունը։

Բանասիրական կարևոր հրատարակութիւն մը, «Ատուերք Հին Ժամանակաց»։ Ուր ժամանակագրօրէն և համառօտաբար կը պատկերին տասնեակ մը նշանաւոր դէմքեր՝ խնամուած աշխարհաբարով։ Դպրոցներու մէջ՝ բարձրագոյն դասարանաց համար կրնայ ծառայել նաեւ իբրև դասագիրք աշխարհաբարի։ Աշխատասիրութիւն Ց. Գ. Մխիթարեան։ Գին 5 դահ.։ Կը գտնուի Կ. պոլիս Գըլըճեան գրատուն և միւս գրավաճառներուն, ինչպէս Բերա Վայսի քով։

Առևտրական հրապարակ.

Յունիս 6 (Ն. Տ.) Օ. Ո.100

Յոքն, Անատոլու կարծր ընտիր, քաշը — փր., (Ա.) 57-58։ (Բ) 55-56։

Գոբէ, Անատոլու ընտիր, 37-38 փր., (Ա.) 35-36, (Բ) 34-35։

Վարսակ, Պանտրմա, գրիւը 25 դահ.։

Ալէ-բ, Գըրմա տեղային, պարկը, (Ա.) 98-101, (Բ) 98-101, Օտեսա (Ա.) 118-121 դհ., (Բ) 112-117, (Գ) 106-109։ [կի։

Սոյծ, 100 քաշ 5$\frac{1}{5}$-6$\frac{1}{5}$ ոսբիէ-ղ, Ռուս. Պոլսոյ համար զոյդ Թիթեղ 29։

Բէյնի, Եգպտկն., պարկը 80-88 դահ., Անդղկն 126, Բիղմն (Ա.) 46 ֆր.։

Շոտոբ, Թրիէսթէ, կնոգինարը 95 դահ.։

Զէբ, Էարէմիա, քիլոն, 4$\frac{1}{4}$, Բ. 4$\frac{5}{8}$, Միտիլլի 4$\frac{1}{2}$-4$\frac{3}{4}$, Սյվալըգ 5-5$\frac{1}{4}$։

Լոբէա, Տրապիզոն, 100 քաշը, 120-125 դահ., նոյն մանր 90-95, Սէլանիկ 170-190։

Սիւեա, Անատոլու, քաշը 52-54, (Բ) 44-46, Պալըքէսիր (Ա.)65, (Բ) 55-58, Սիւրիա 60-65։

Թէֆթիկ, Էնկիւրիւ-եոզղատ, քաշը 16-17 դահ.։

Բոբբ, Անատոլու գըրիմա, քաշը 5 դահ.։

Բամբակ, Հալէպ, քաշը 5-5$\frac{1}{4}$, Սատնա 6$\frac{1}{4}$-6$\frac{3}{8}$, Իզմիր 6$\frac{1}{2}$-6$\frac{3}{4}$ դահ.։

Սֆէճ, Զիլէ, քաշը — դահ.։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
Ճաֆֆէր խան, Մահմուտ Փաշա, Սթամպուլ

———

Ամէն երեքշաբթի և Հինգշաբթի կէսօրէ ետքը աղքատ հիւանդներ կը նայուին և կը խնամուին Ճաֆֆէր խանի մէջ։

Վիրաբուժական հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդութիւններ — երեքշաբթի օրեր։

Կիներու հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդութիւններ — Հինգշաբթի օրեր։ 9—10

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ԲԺԻՇԿԸ

Յօրինեց

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԷՄՊՐՈԶ

B. A., L. L. D., M. D., Bch. L. M., D. P. H.
Silver Medalist in Medicine, etc., etc.

Աֆղլեբէնէ Ըրբմանէց

ՍԱՄՈՒԷԼ Գ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Ահա գիրք մը — թերևս Հայ լեզուով միակը իր տեսակին մէջ — որ փոքր ի չատէ բժիշկի դեր կը կատարէ անոր բացակայութեան մէջոգին, և մասնաւորապէս օգնութեան կը ժամանէ յանկարծադէպ արկածներու և ակարութիւններու առեն։ Բժիշկ առանց այցելելի։ Բառարանի ձևով, այբուբէնի կարգաւ, կը պարունակէ իր անճուկ ծոցին մէջ գրեթէ բոլոր ախտերուն և հիւանդութիւններուն ցանկը, անոնց ախտանիշներով և տեսակ տեսակ դարմանումներով։ Ունի 260 էջ։ Կը պարունակէ դեղօրէից և բժշկականութեան պատկանեալ գործիքներու և այլևայլ պիտանի նիւթերու վրայ ծանօթութիւններ։ Ուստի ամէն անհատի կամ ամէն տան համար ընտիր առաջնորդ է և հաւատարիմ խրատատու։ Իր արժանիքէն չատ վար գնով կը վաճառուի 8½ դահ.ի միայն, որպէս զի չատեր օգուտ քաղեն։

Ասոր հետ յարմարագոյն ընկեր մը կրնայ ըլալ «ԴԱՂՏՆԻՔ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ, ԱՒՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԿԱՑՆԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ» անուն լաւ ընդունելութիւն գտած, այժմէութիւնը չկորնցնող, սիրուն և յոյժ օգտակար գրքոյկը։ Երես 248։ Գինն՝ 8 դահ.։

Կեդրոնատեղի՝ Թարգմանչին սենեակը, թիւ 16, Ամերիկեան Խան, Ֆինճանճըլար հօգուշու, Կ. պոլիս։

Կը գտնուին նաև գրավաճառներու քով։

Դուրսէն խնդրողներ հատին համար մէկ դահ. աւելի կը վճարեն իբրև փոստային ծախք։ (Փոխան դրամի Օսմ. նոր նամակադրոշմ ալ կ'ընդունուի։)
Մեծաքանակ գնողներու կարևոր զեղչ։ 10—7

Հեղինակութիւնը
ՏՕԲԹ· ՃՕՐՃ ՈՒՕՇՊԸՐՆԻ
Թարգմանութիւնը
ԲՐՈՖ· Ա.Բ.Ր· ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

հաւատարիմները՝ բաւական են չեշտելու կարևորութիւնը ամէն մարդու՝

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

գիրքին, զոր պէտ է կարդայ ամէն անհատ և կատարէ իր ծանօթին, և որուն քովանդակութիւնը անփոփոխ ձևալը՝ մեծ պակաս մըն է ուսուցչի մը համար, ինչպէս ուսանողի մը, տարեցի մը համար, ինչպէս երիտասարդի մը։ Կարդացէք այս հատորը։ Ո՛չ միայն կարդացէք, այլ նաև ուսնեցէք զայն անվրէպ, այն նկատումով որ՝ Տօքթ. Ո-օշղըբնի հեղինակութիւն և Բրոֆ. Աբր. Տէր-Յակոբեանի թարգմանութեան եղող գիրք մը չունենալ՝ նշանակելի թերի մը ձգած ըլալ է մատենադարանները մէջ։ Կեդրոնատեղին է Մատթէոսեան Թղթավաճառանոցը և գինը 5 դրչ.։ 9—10

ՁՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Գիրքէ Յ. Կիւլեան

«Սոյն քերականութեան մէջ հարթուած են Անկլիերէն լեզուի բոլոր դժուարութիւնները։»
«Հնչման կանոնները հիանալի են պարզաբար։»
«Սմեն կերպով յանձնարարելի դասագիրք մըն է բոլոր անոնց որ կ'ուզեն սորվիլ և ուղիղ սորվիլ Անկլիերէն լեզուն։»

Գինն՝ 15 դրչ.։ Բոսթայով՝ 17 դրչ. (փոխարէն նամակադրոշմ ալ կ'ընդունուի)։

Բրոֆ. Վ. Յ. Յակոբեան էֆ.ի Անդր.—Հայերէն բառարանին երկրորդ տպագրութիւնը 50 դահ. (կամ 50 հատ 1 դահեանոց նամակադրոշմ)։

Գիմել՝ Յակոբ Մ. Սրապեան Գրատուն,
8—26 Մարզուան Օթթ ըր

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏ
(Քարէ Քոռնել)

Ջատկի, Ծննդեան տարեդարձի և այլ տօնական օրերու յարմար ծաղիկի պատկեր, նկար և այս երկրի տեսարաններ կրող, ամէնը տարբեր, 30 թղթատարական քարտ կը ղրկուի 1 դահեանոց 7 թղթադրոշմի փոխարէն, կամ 500 քարտ 60 դահ.ի փոխարէն։

Հասցէ Etablissement Horticole de Terapia,
24—26 Cons/ple

Ե. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 7½ (Ը. Թ.) ի Բէսթ, Գուսդափու։ Իւսկիւտար, ժամ 7։